www.turkishstudies.net/education

Turkish Studies - Educational Sciences

eISSN: 2667-5609

Research Article / Araştırma Makalesi

İlkokul 2. Sınıf Öykülerle Değerler Eğitimi Seti'nin Kök Değerler Açısından İncelenmesi

An Investigation of the Elementary School 2nd Grade Values Education Set with Stories in Terms of Root Values

Yalçın Bay[*] - Zehra Karaçay[**]

Abstract: Although it is not possible to generalize the definition of values, it can be said that they have certain characteristics in terms of their effects on the individual and society. Values for the existence and integrity of the society are seen as rules adopted by the society, governing the approach of the individual to events, regulating interpersonal relations, and form the basis of the society. The aim of this study is to examine the stories in Sevda Mujgan Yuksel's Primary School 2nd Grade Values Education Set with Stories in terms of root values and to determine what these values are and how often they are sampled. The data source of the research consists of 10 story books in the set. This study was carried out using qualitative research method and document analysis technique was used to collect data. The story books were analyzed by descriptive analysis method. The distribution rates and frequencies of the 10 root values included in the 2019 Turkish Language Curriculum according to the stories are shown in tables and explained by coding and interpreting under the relevant root values. As a result of the examinations, root values were included 450 times in all of the story books and the most love value was found. While patriotism is not included, it has been determined that the least common root value is respect. It is recommended that the story books reflect the determined root values and be rich in content, and that these values should be used as a source while transferring these values to the students, and that the stories should be read and internalized by the students both at school and outside of school. Purpose, importance, method, data source, findings and this research is expected to contribute to the field.

Structured Abstract: Value is a measure that determines the importance of something, the equivalent of something that is not perceived by the senses, the superiority or usefulness of a phenomenon in terms of social, spiritual, moral or aesthetic aspects (TDK, 1998, p.538). It is used in all fields. This is because science dealing with people cannot help but talk about values. In order for people to live peacefully and safely in a tolerant environment, educational institutions and everyone in social life, especially families, have the duty to transfer the behaviors accepted by previous generations to future generations. Unchanging respect for time, place and

[*]Sorumlu Yazar: Prof. Dr., Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel eğitim Bölümü
Corresponding Author: Prof. Dr., Anadolu University, Faculty of Education, Department of Primary Education
ORCİD 0000-0002-8449-9931
yalcinbay73@gmail.com
[**]Sınıf Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, Nene Hatun İlkokulu.
Classroom Teacher, Republic of Türkiye Ministry of National Education, Nene Hatun Primary School
ORCİD0009-0006-4319-0635
zehra.karacay91@hotmail.com

Cite as/ Atıf: Bay Y., Karaçay, Z.. (2024). İlkokul 2. sınıf öykülerle değerler eğitimi seti'nin kök değerler açısından incelenmesi. *Turkish Studies - Education, 19*(1), 36-71. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies. 73470
Received/Geliş: 07 November/Kasım 2023
Accepted/Kabul: 20 March/Mart 2024
Published/Yayın: 25 March/Mart 2024
Checked by plagiarism software

CC BY NC

society, tolerance, honesty, generosity, justice, kindness, responsibility, etc. values are adopted by new generations through these people/institutions (Yeter, 2019).

Purpose

The purpose of this study is to examine the stories in Sevda Müjgan Yüksel's Primary School 2nd Grade Values Education Set with Stories in terms of root values, to determine the existing root values and how frequently they occur, to determine what the sample sentences are and the frequency of root values used in all stories. is intended.

Method

Qualitative research method was used in the research process. In this study, which was chosen in accordance with the qualitative research method, the document analysis technique was used in finding the data in the study; The descriptive analysis approach was used to analyze the data in the study.

The study material of this research is Sevda Mujgan Yuksel's stories in the Values Education with Stories set. It consists of a review of a set of ten story books and each story consisting of forty-eight pages, published by Yuva publications in 2017. While examining the books in order to evaluate the suitability of the selected set for values education and to determine which root values are included in each story and how often, the root values "love, respect, friendship, patience, responsibility, justice, self-control, helpfulness, honesty and patriotism" in the 2019 Turkish course curriculum were examined. Relevant sentences were determined and coded and interpreted under the relevant root values and written in the chapter of each story book.

In this study, document review technique was used. Each of the books is given a serial number. Relevant root values were determined by underlining the sentences and paragraphs in the texts. These root values were classified and page numbers were noted. Tables showing the distribution rates and frequencies of the determined root values according to the stories were created.

A descriptive analysis approach was used in this research. In this study, each of the ten story books in the "Values Education with Stories" set was examined, classified and tabulated in terms of ten root values. The most and least mentioned root values in each story were determined and noted. Sample sentences and paragraphs of root values were taken directly from the texts in the stories and written and interpreted in the findings section.

Findings and Discussion

In the findings section of the research, the names of the stories along with the book page numbers are shown by creating percentage and frequency tables of the sentences related to the root values in the stories. Sample sentences and paragraphs of root values were taken directly from the texts and written and interpreted in the findings section.

When the literature review was conducted, it was determined that there were studies including textbooks, reading book research and teachers' opinions in terms of values education. A large part of these studies carried out in terms of value education in Turkey consists of examining literary works. It has been determined that the results reflected by the examined works are similar to our research.

Conclusion and Recommendations

The results obtained in this study. It was observed that root values were included 450 times in all ten story books. It has been observed that the most common root value in the stories is the value of love. While the value of patriotism was not included at all, it was determined that the least common root value was the value of respect. Each of the ten story books in the set was examined separately and it was determined that the root values were emphasized the most in Book 4 (Kite Festival) with 76 emphases in total, while the root values were emphasized the least in Book 6 (Chocolate Park) with 21 emphases. has been made.

According to the results of this research, the following suggestions were made. It is recommended that story books reflect the determined root values and are rich in content, that these values be used as a source while transferring these values to students, that the stories be internalized by students by reading them both at school and outside of school, and that some activities be carried out in classes for this purpose. These can be listed as activities such as telling the books by making a story summary, making dramas of some parts that are liked or interesting, reading aloud and silently at certain times in the lesson, and using the question and answer

method. Preparatory and in-service trainings are organized for teachers to learn how to continue values education, and it is recommended that they attend these trainings. Thanks to these stories, students can evaluate themselves as a whole and complete what they personally see as lacking. Thus, it is expected that the stories in this set will be read outside the textbooks and serve as a resource for students and contribute to researchers.

Keywords: Education, Primary school, Value education, Root value, Stories

Öz: Değerlerin tanımını genellemek mümkün olmasa da birey ve toplum üzerindeki etkileri bakımından belirli özelliklere sahip oldukları söylenebilir. Toplumun varlığı, bütünlüğü için değerler, toplum tarafından benimsenen, bireyin olaylara yaklaşımını yöneten, kişilerarası ilişkileri düzenleyen kurallar olarak görülür ve toplumun temelini oluşturur. Bu çalışmanın amacı, Sevda Müjgan Yüksel'in İlkokul 2. Sınıf Öykülerle Değerler Eğitimi Seti'ndeki hikâyeleri kök değerler açısından incelemek ve bu değerlerin neler olduğunu ve hangi sıklıkta örneklendirildiğini tespit etmektir. Araştırmanın veri kaynağını setin içindeki 10 hikâye kitabı oluşturmaktadır. Bu çalışma, nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiş ve verilerin toplanmasında doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Hikâye kitapları betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer verilen 10 kök değerin öykülere göre dağılım oranları ve frekansları tablolar şeklinde gösterilmiş ve ilgili olduğu kök değerlerin altında kodlanıp yorumlanarak açıklanmıştır. İncelemeler sonucunda hikâye kitaplarının tamamında toplam 450 kez kök değerlere yer verilerek, en çok sevgi değerine rastlanılmıştır. Vatanseverlik değerine hiç yer verilmezken, en az rastlanılan kök değerin saygı değeri olduğu tespit edilmiştir. Öykü kitapları belirlenen kök değerleri yansıtması ve içerik açısından zengin olması bu değerlerin öğrencilere aktarılırken kaynak olarak kullanılması hem okulda hem de okul dışında öykülerin okunarak öğrenciler tarafından içselleştirilmesi önerilmektedir. Amaç, önem, yöntem, veri kaynağı, bulgular ve bu araştırmanın alana katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, İlkokul, Değer eğitimi, Kök değer, Öyküler

Giriş

Toplumda yaşam, belirli kurallara uyulmasını gerektirir. Bu kurallara uyulması, insanı sadece iç dünyasında ve diğer insanlarla ilişkilerinde mutlu ve huzurlu kılmakla kalmaz, toplumsal düzenin kurulmasına da katkı sağlar. Bu normlar ulusal, manevi, evrensel, sosyal, ahlaki vb. değerlerdir. Bireylerin ve toplumların kalitesini ve motivasyonunu aynı anda artıran, bireysel ve toplumsal iyi oluşa dayalı kurallar bütünü olarak kabul edilir ve bilimin birçok alanında insan davranışını açıklamak için büyük önem taşır. Felsefe, psikoloji, sosyoloji, matematik, ekonomi, din bilimleri, tarih vb. "Değer" teriminin birçok tanımı vardır. Güngör (1998) tarafından bir şeyin arzu edilir veya istenilmeyen olduğuna dair inanç olarak tanımlanmaktadır. Hökelekli'ye (2010) göre ise eylemlerimizi yönlendiren ve yönlendiren inanç ve kurallardır ve eylemlerimizin ve eylemlerimizin uygunluğunu, etkililiğini, güzelliğini ve ahlakını yargılamak için kullanılan standartlardır.

İnsanların hoşgörülü bir ortamda huzurlu ve güvenli bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri için, eğitim kurumları ve başta aileler olmak üzere toplumsal yaşamda yer alan herkesin, önceki kuşakların kabul ettiği davranışları gelecek kuşaklara aktarma görevi vardır. Zamana, mekâna ve topluma değişmeyen saygı, hoşgörü, dürüstlük, cömertlik, adalet, nezaket, sorumluluk vb. değerler bu kişi/kurumlar aracılığıyla yeni nesiller tarafından benimsenmektedir. İyi, erdemli ve güçlü bir karaktere sahip olmak, tüm ailelerin, okulların ve toplumların gençlerde aradığı en önemli olumlu karakter özellikleridir. Bu kişi ve kurumlar her ne kadar çocuklardan ve gençlerden bunu bekleseler de üzerimize düşen görevi en iyi şekilde yerine getirme sorumluluğumuz olduğunu unutmamalıdır (Yeter, 2019).

Eğitim toplum tarafından şekillendirilen ve geliştirilen bir üründür. Toplum eğitimi oluşturur, ancak toplum yaşamı eğitim tarafından dönüştürülmektedir. Aynı şekilde diğer kurumlar da eğitimle oluşmaktadır. Diğer bir deyişle eğitim, sadece bireylerin her türlü ihtiyacını karşılamakla kalmaz, aynı zamanda toplumun gelişimine hizmet eden kurumların amaçlarını kurma ve

gerçekleştirme görevini de yerine getirir. Eğitime bağlı olarak hedef, istenen sonuçtur ve işlev, amaca göre her bir öğenin görevini ve spesifik etkinliğini tanımlamaktadır (Özkan, 2011, ss. 333-344).

Edebi eserler, çocukların okul içinde ve dışında sıklıkla karşılaştıkları, içeriğin değerini, ilettiği mesajı ve canlandırdığı karakterleri anlamalarını etkileyen materyallerden biridir. Bu metinler öğrenciler tarafından çeşitli kitap türlerinde karşımıza çıkabilmekte ve ders kitaplarında yaygın olarak kullanılmaktadır. Edebi eserler, çocukluktan itibaren insanın hayatında önemli bir yer tutar, güzel yazılır, bir ülkenin kültürünü yansıtır, dil ve kültür eğitiminde özel bir rol oynar, dolayısıyla karakter inşasında oldukça etkilidir (Şimşek & Bulut, 2020).

Yeni dönemde kişisel gelişim, eğitimde daha yüksek nitelikler ve bireysel yeteneklerin kullanılması ön plana çıkmaktadır. Beklentiler, bireyin analitik düşünme, bilgiye odaklanma, sentez yapma, sorunları çözmek için kendi yaratıcılığını kullanma ve etkili iletişim kurma yeteneğini içerir. Kendileri için önemli olan bilgileri seçmeyi ve bunlara erişmeyi bilen, kısacası bilgi yoğunluğu hakkında her şeyi bilmeden öğrenmeyi öğrenebilen birine ihtiyacımız vardır (Numanoğlu, 1999, s. 333).

Değerler

Değer, bir şeyin önemini, ancak duyularla algılanmayan, bir şeyin eşdeğerini, bir olgunun sosyal, manevi, ahlaki veya estetik açıdan üstünlüğünü veya yararlılığını belirleyen bir ölçüdür (TDK, 1998, s. 538) tüm alanlarda kullanılmaktadır. Sosyoloji, psikoloji, tarih, felsefe, din bilimleri vb. Değerler birçok alanda bulunabilir. Bunun nedeni, insanlarla ilgilenen bilimin, değerlerden bahsetmeden edememesidir.

Değerler, insanlara nasıl yaşanacağını öğretir. Eğitim kurumlarının genel amaçlarına bakıldığında vatanseverlik, temizlik, adalet, sağlığa özen, yaratıcılık, girişimcilik gibi pek çok değer sıralanmaktadır. Bu nedenle eğitim kurumları bu değerler sayesinde hayata dair kişisel rehberler haline gelmektedir (Akbaş, 2008, s. 10).

Aynı çevre ve toplum içinde yaşayan insanların merkeze almak ve sahiplenmek istedikleri değerleri tartışmaları, bilgi paylaşmaları, ortak fikirler üretmeleri gerekmektedir. Aynı toplumda yaşayan ve farklı değerleri savunan bireyler ve kuşaklar arasında farklılıklardan kaynaklanan çatışmalar ortaya çıkabilmektedir. Uyuşmazlık çözümüne giden yol, uzlaşmanın ve uzlaşmanın evrensel değerinden geçmektedir (Aydın & Gürler, 2014, ss.3-4). Bu açıdan bakıldığında değerler yol gösterici bir rol oynamakta, sorunlar ya da değerler çatışması ortaya çıktığında çözüm getirmekte, huzurlu ve rahat bir toplumda yaşamayı amaçlamakta, bireylerin doğru ve iyi olanı yapmasına olanak sağlamakta ve öncelikler belirlemektedir.

Değerler, bir toplumun ulaşmaya çalıştığı hedefler ve iyi davranışlardır. Değerler, bir toplumun varlığı, bütünlüğü, bütünlüğü, yönetişimi ve devamlılığı için toplumdaki hemen her birey tarafından kabul edilen en önemli ilkelerdir. Bireyler tarafından kabul edilmiş kurallar olarak kabul edilen değerler, toplumda istenen davranış kalıplarının belirlenmesini sağlamaktadır. Öte yandan toplumsal hayata ilham veren değerler hayatın anlamı haline gelmektedir (Ulusoy & Arslan, 2016, s. 54).

Değerlerin toplumsal yaşamın bütünlüğüne, bütünlüğüne ve gücüne katkısı göz ardı edilemez. Ortak değerleri bir araya getirmek için toplumun yeteneğini güçlendirmek. Değerlere sahip çıkan bir toplum uzun ömürlü olmaktadır. Değerler, bireylerin ve toplumların kimliğini şekillendirir. Değerler, kişisel ve toplumsal kimliklerdir. Bunun için bireylerin değerlerini içselleştirmesi ve toplumun geleceğe güvenle bakması esastır. Bireyler değerlerine göre hareket ettiklerinde sağlıklı bir toplumsal yapı oluşmaktadır (Kızıler & Canikli, 2016, s. 18). Değerler eğitimi, toplumda erdemlerin yaygınlaştırılması ve olumsuz davranışların olumlu davranışlara dönüştürülmesinin merkezinde yer almaktadır (Ulusoy & Arslan, 2016, s. 5).

Değerler eğitimi

Herkes için daha iyi bir dünya yaratmak istiyorsak, eğitimin özünde pozitif değerler olmalıdır. Bu açıdan bakıldığında Değerler Eğitimi; çocukların ve gençlerin olumlu değerleri keşfetmelerini ve geliştirmelerini sağlayan ve ilerleme için çabalayan, değerleri geliştirme süreci açısından öğretmeye yönelik ayrı bir girişimdir (UNESCO, 2010, s. 1).

Değerler eğitimi, öğrenci davranışlarını düzeltmek için tek çözüm olarak görülmemelidir. Sistematik değerler eğitimi öğrencilerin davranışsal gelişiminde önemlidir. Gerçek ve bireyselleştirilmiş öğrenme etkilidir (Belet & Deveci, 2008, s. 25).

Değer eğitiminde sadece bilgi ve becerileri aktarmak yeterli değildir. Bilgi ve yeteneğe ek olarak, değerleri kabul etmek, onları yaşam ve düşünceyle özdeşleştirmek ve eyleme dönüştürmek önemlidir. Etkinlik temelli değer eğitiminin uygulanması beyan edilen değerlerin benimsenmesini kolaylaştırır (Aktepe & Tahiroğlu, 2016, s. 380). Bu nedenle belirlenen değerler bireyler tarafından benimsenir ancak okullar da farklı yöntem ve tekniklerin yanı sıra öğretmen rol modelleri kullanabilirler. Değer eğitimi için farklı yaklaşımlar kullanılabilir.

Kirschenbaum'a (1994) göre değer eğitimi, değerleri geliştirmeye yardımcı olur. Bireylerin güvenli bir hayat sürmesini kolaylaştırır. Değerler eğitimi içeriği, kendine ve başkalarına yardım etme eğilimindedir. Değerler eğitiminin öncelikli amacı, gençlerin ve tüm bireylerin hayatlarını daha karakterli ve yaşadıkları hayattan memnun ve memnun olmalarını sağlamak; toplumun refahına katkıda bulunmaktır. Toplumun insanları ve toplumdaki tüm canlılar içindir. Değerler eğitimi, toplumda erdemlerin yaygınlaştırılması ve olumsuz davranışların olumlu davranışlara dönüştürülmesinin merkezinde yer almaktadır (Ulusoy, 2010, ss. 32-51).

Değerler Eğitimi ve Millî Eğitim Çalışmaları

Türkiye'de değerler eğitimi adına yapılan araştırmalar yaklaşık 15 yıllık bir geçmişe sahiptir. (MEB), Mayıs 2010'de İstanbul'da kendi alanlarındaki uzmanları bir araya getiren Uluslararası Değerler Eğitimi Konferansı'nı düzenlemiştir. Düzenlenen toplantı, MEB tarafından yayınlanan genelge ile ilgili çalışmaları destekler niteliktedir.

2010-2011 akademik yılında değerler eğitimi üzerine araştırmalara ağırlık verildi. MEB Eğitim ve Disiplin Komisyonu tarafından hazırlanan Birinci Ders Konulu Genelge' de değerler eğitiminin önemi belirtiliyor.

2003 yılından itibaren MEB değer olgusunun gelişimini temel alarak kültür varlıklarımızı müfredatına dahil etmiştir. Uygulanan programın temel unsurlarını değerlerimizle zenginleştirdik. Bu nedenle bir yandan öğrencilerin değerlerimizi fark etmelerini sağlayarak toplumsal dayanışmaya katkıda bulunurken diğer yandan da bu değerlerin gelecek nesillere aktarımını destekleyerek bireyleri ve toplumu artan risk ve tehditlerden koruyoruz (MEB, 2010).

Türkçe Öğretim Programı (2018), "Müfredat Perspektifleri" başlığı altında "Değerlerimiz" konusuna odaklanmaktadır. "Eğitim sistemi, bilgi, beceri, tutum geliştiren ve akademik açıdan başarılı bireyler yetiştiren bir yapıdan daha fazlasıdır. Eğitim sisteminin temel görevlerinden biri de değerleri benimsemiş insanlar yetiştirmektir. Yeni nesillerin değerlerini ve davranışlarını etkileyebilmeli ve şekillendirebilmelidir. Eğitim sistemleri, eğitim programları da dahil olmak üzere eğitim programlarında değerleri iletme işlevi görür. Müfredat oluşturulurken öğretim araçları, müfredat, yasalar, öğrenme ve öğretme ortamları ve müfredat dışı etkinlikler göz önünde bulundurulur. Bu anlayışa göre değerler, bağımsız programlar veya çalışma alanları olarak kabul edilmez. Aksine, her müfredatta tüm eğitim sürecinin ruhunu temsil edecek bir değer vardır (TDÖP, 2018, s. 4). Bu durumda 2017-2018 eğitim öğretim yılı 1., 5. ve 9. Sınıflar ve sonrasındaki diğer sınıflar için geçerli olan yeni müfredata göre değerlerimiz tüm derslerimizin özünü oluşturmaktadır.

Ayrı bir konu, konu veya birim olarak belirtilmemiş olsa bile. Müfredatın temel değerlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

Disiplin, Adalet, Saygı, Dostluk, Vatanseverlik, Dürüstlük, Sabır, Sevgi, Sorumluluk, Yardım. Bu değerler, öğrenme ve öğretme aşamalarında ya tek başına ya da diğer ilgili alt değerlerle birlikte değerlendirilir (Bulut, 2019, ss.862- 881). Türkçe ve diğer dersler için beklenen değerler de belirtildi. 2010 sosyal bilgiler müfredatında yer alan değer sayısı 21 iken 2018 Türkçe müfredatında 10 temel değer yer almıştır. Belirtilen değerlerin ayrı ayrı ve ilişkili kısmi değerleriyle birlikte işlendiği söylenir. Kanada, Avustralya, Hindistan, Yeni Zelanda, Amerika Birleşik Devletleri, Uganda, Tayland, Malezya ve Birleşik Krallık gibi ülkelerden müfredatlar, AB ve UNESCO tarafından hazırlanan broşürler ve yayınlar, Japonya'da ve denizaşırı ülkelerde eğitimle ilgili akademik yayınlar vb. araştırılmış ve güncellenmiştir. Müfredattaki öğrencilere değerleri aşılamak. Müfredatın giriş bölümüne değerlerin neden müfredatta yer aldığı, nasıl aktarıldığı, öğretimi sırasında hangi yöntem ve tekniklerin kullanıldığını gösteren "değerler öğretimi" konusu eklenmiştir.

Değerlerin Sınıflandırılması

Winter, Newton ve Kirkpatrick (1998) değerleri sınıflandırma yapmışlardır. Bu sınıflamada değerler, ailevî, toplumsal ve bireysel değerler olarak insan topluluklarının özelliklerine göre incelenir. Toplumsal değerleri örf- âdet ve toplumsal kurallar ile gelenek, görenekler oluşturur. Bireyin karakter gelişiminde bireysel ve ailevî değerler önemli rol oynar (Güven, 2014, ss. 20-21).

Değerler, felsefi tarih süresince objektif ve sübjektif yaklaşıma göre de değişik şekillerde sınıflandırılmışlardır (Gerekten, 2019, ss. 182-194). Bunlar; Hazcı, bilişsel, ahlâkî, estetik, dinsel sınıflamalardır. Spranger değerleri, altı gruba ayırmıştır. Spranger sınıfladığı değerlere göre altı tip insan belirlemiştir (Akbaş, 2004, s. 30-31).

Tablo 1: Spranger'in Değer Sınıflama Tablosu

Bilimsel Değer	Bilgiye, hakikate, yargılamaya ve düşünceye önem verir. İnsan entelektüel, deneysel, tenkitçi, akılcıdır.
Ekonomik Değer	Faydalı ve pratik olan önemlidir. Hayatta ekonomik değerlerin önemsenmesini belirtir.
Estetik Değer	Simetri, uyum ve forma önem verir.
Sosyal Değer	Başkalarını sevme, yardımseverlik esastır. İnsan sevgisi en yüce değerdir.
Politik değer	Esas olarak güçle ilgilidir. Her şeyin üstünde kişisel güç ve etki vardır.
Dini Değer	Evren bir bütündür ve insan onun bütünlüğüne bağlıdır.

(Deveci, 2021, s.18)

Tablo 1: Rokeach'ın Değer Sınıflama Tablosu

Amaç	**Değerler**	**Araç**	**Değerler**
Erinç Bir Yaşam	İç Rahatlığı	Hırs/Arzu	Hayal Gücü Fazla
Aile Emniyeti	Sosyal Tanınma	Affetme	Zarif
Heyecanlı Bir Yaşam	Hakiki Sevgi	Geniş Ufku	Özgürlük
Sulh İçinde Bir Kâinat	Zevk	Şen	Mantıklı
Güzellikler Dünyası	Kurtuluş	Temiz	Sevgi Dolu/Şefkatli
Eşit Olma	Kendine Saygı	Gözü Pek	İtaatli
Hürriyet	Hakiki Dostluk	Yardımsever	Mesul
Saadet	Bilgelik	Özü Sözü Bir	Öz Denetim

(Deveci, 2021, s. 20)

İlkokul 2. Sınıf Öyküler ve Kök Değerler

Bu bölümde on kök değer, filozofların düşünceleri, kitapları ve görüşlerinden yola çıkılarak araştırmacı tarafından tek tek açıklanmıştır.

Müfredat çekirdek değerleri kavramı ilk olarak 2017 yılında TTKB tarafından basın bülteni olarak yayınlanan "Müfredat Güncelleme ve Değişim Araştırması" başlıklı bir belgede yer almıştır. Değişiklikte detaylandırılan müzakereler, istişareler, soruşturmalar ve duruşmalar sonucunda on temel değer oluşturulmuş ve müfredat (MEB, 2017). Değer eğitiminde önemli olan temel kök değerler; Adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, hayırseverlik.

Adalet

Sokrates adalet kavramının ne anlama geldiğini, adil davranışımızın ne olduğunu düşünmüş ve adalet erdemini bireysel bir erdem olarak değerlendirerek ahlaki bir toplum yaratmayı amaçlamıştır. İyi, kötü, güzellik, doğru gibi kavramların anlamı ve bu kavramların belli bir durumdaki ayrımı, toplumda nasıl davranılacağını bilmeyi de içerir (Karagöz, 2002).

Dostluk

Dostluk değeri sevgi, saygı gibi dostluğun temelini oluşturacak değerle ilişkilidir. Birey dostluk kavramını küçük yaşlarda aile, arkadaş çevresi gibi etkenlerin sayesinde görüp tanıyabilir.

Aristoteles'e göre en mükemmel dostluklar, iyiye ve erdeme dayalı olanlardır. İyi insanların ve erdeme uygun şekilde birbirine benzeyen kişilerin dostluğunun kusursuz olduğunu düşünür. Kişiler kendiliğinden iyi olduklarından dolayı birbirleri için de karşılıklı olarak iyi olanı isterler. Dostlarının düşüncesine göre iyi olan neyse dostları için onu isteyen kişiler, en çok dost olanlar olarak nitelendirilmiştir (Molacı, 2018).

Dürüstlük

İslâmî kaynaklarda "hakikati konuşmak, gerçeğe uygun bilgi vermek, dürüst ve güvenilir olmak, vaadine sadâkat göstermek" anlamına gelen sıdk sözcüğü karşımıza çıkmaktadır. Tasavvuf düşüncesinde sıdk, hem söz ve fiiller yönüyle iç ve dışın bir olmasını, hem de kalbin saflığını ifade etmektedir (Sümertaş, 2009).

Öz denetim

Öz denetim değeri bilinç ve özgürlük kavramlarıyla ilişkilidir. Kişinin öz denetim sağlayabilmesi için bilincinin olması ve davranışları konusunda özgür olması gerekmektedir. Sokrates'e göre ahlaki eylemlerin temelinde ölçülülük, dayanıklılık ve öz denetim vardır. Bireyin ahlaki ilkeleri kendisine dayanak noktası haline getirebilirse maddi hazlara ve isteklere karşı kayıtsız kalabileceği ve doğru bir hayat yaşayabileceği düşüncesini ortaya koymuştur. Çünkü ona göre ölçünlü, dayanıklı, öz denetim sahibi olan erdemli kişi elindekiyle yetinmeyi ve yemek için çalışıp yaşamaz tam tersi yalnızca yaşamak için yemesi gerektiğini bilir (Bayraktaroğlu, 2019).

Descartes mutluluk ve erdem arayışı ile ilgili görüşlerini ortaya koyarken iradeye vurgu yapmaktadır. Descartes'a göre; insan iradesinin iç güdülere, hayvani istek ve ihtiyaçların itişlerine, sürükleyişine köle olmaması erdemdir. İyiye yönelmiş bir aklın kontrolünde yapılan tercihler ile duygulanımları yenmek gerektiğini düşünür. Ahlak ve bilginin varlığının tek başına değil insan iradesiyle birleşince insanı mutluluğa ulaştıracağını ifade eder (Türkben, 2010).

Sabır

"Sabır" kavramı TDV İslam Ansiklopedisinde "üzüntü, başa gelen sıkıntı ve belâlar karşısında direnç gösterme; olumsuzlukları olumlu kılmak için gösterilen metanet" şeklinde tanımlanmıştır (Çağrıcı, 2008, s. 337). Soktares'e göre bolluğun olduğu yerdeki sabır, darlığın

olduğu yerdekinden daha kuvvetlidir. Platon bu konuyu; sabretmenin bir tercih meselesi olması nedeniyle tercih meselesi olmasıyla açıklar. Çünkü diğer tarafta zorunluluk içinde bulunan kişi için sabretmek bir tercih değil mecburiyettir. Bu nedenle tercihle sonucu edilen sabır mecburiyetle oluşan sabırdan daha güç elde edilir (Toktaş, 2002). Bu durumda, kişinin mecburiyetten kaynaklı içinde bulunduğu duruma sabrı ile kendi tercihiyle sabretmeyi seçmesi arasındaki farkı ortaya çıkaran bilinç ve iradedir. Hökelekli (2013, s. 117) Allah rızasını kazanmak uğruna edilen sabrın ve sebatın iradeyle alakalı olduğunu; bazı istek ve arzuların bu iradeyle feda edildiğini ifade etmiştir. Çeşitli etkenleri düşünerek değerlendirmesi ve sonucunda kendi iradesiyle harekete geçmesi insanın sorumluluğuyla bağlantılıdır.

Bu noktada sabrın iki temel boyutu karşımıza çıkmaktadır. İlki benmerkezci egomuzun baskısına karşı çıkmaktır. İkincisiyse iyi ve güzel alışkanlıklar oluşturarak bunları sürekli hale getirmek ve manevi amaçla yaptığımız işlere sebat göstermektir. Hiçbir konuda ilerleme göstermediğimizi düşündüğümüz zamanlarda bile manevi görevleri terk etmemek, disiplini asla bozmamaktır (Doğanay, 2019).

Saygı

Aristoteles'e göre saygının farklı türleri olduğunu ve saygıyı gösteren tavır ve davranışların yakınlığa, erdeme veya ilişkilere göre değişkenlik göstereceğini belirtmiştir. Başkalarına duyulan saygı tek taraflı oluşturulup gelişebilecek bir değer değildir. Kişi gösterdiği saygının kendisine de duyulmasını ister. Bu nedenle saygı değerini oluşturup geliştirebilmek için karşılıklı saygının duyulduğu ortamların oluşması önemlidir (Molacı, 2018).

Sevgi

İslam düşünürü Farabi, sevginin kendisinin Allah olduğuna ve her şeyin sevgiden doğduğuna inanır. Modern filozoflardan biri olan Rousseau Emile, kitabında insan doğasının doğal haliyle "iyi" olduğunu söylemiştir. Onun düşüncesine göre öz sevgi, bir çocuğun il duygusudur ve bundan dolayı çocuk kendisine iyi yaklaşanları sever. Çocuğun doğduğunda yani en zayıf durumdayken tanıdığı ve sevdiği; kişi kendisine yardımcı olan, ihtiyaçlarını gören, ona özen gösteren kişidir (Rousseau, 2010). İnsanın özünde bulunan iyiye ve sevgiye yönelme durumu pekiştirilerek bireyler yetişirse sevgi dolu ve erdemli bir toplumun temelleri inşa edilmiş olacaktır.

Sorumluluk

Ahlaki bir fail olarak kişinin kendi eylemlerinin sonuçlarına katlanabilmesi durumuna sorumluluk denir (Cevizci, 1999, s. 786). Eski çağlarda sorumluluk ve özgürlük kavramları bir arada düşünülmüştür. Platon, özgür insanı, eylemlerini gerçekleştirmekte ve dolayısıyla eylemlerinin sorumluluğunu almakta özgür olan kişi olarak tanımlamaktadır (Akgün, 2013).

Birey yaşantısı boyunca hem kendisine hem diğer insanlara çeşitli sorumluluklar alabilmektedir. Sorumluluk değerine sahip kişiler kendi üzerine düşen görevleri ve işleri zamanında ve istenilen şekilde istenilen biçimde yerine getirmeleri gerektiğinin bilincindedir. Bireyde sorumluluk değerinin gelişmesi için kendisine sorumluluk verilen bir ortamda yetişmesi gerekir. Çocuğa yetiştiği ortamda seçim şansı tanınmamışsa ve çocuk seçimlerinin sonuçlarından sorumlu tutulmamışsa sorumluluk duygusu gelişemez. Bundan dolayı çocuklar, düşünceleriyle ilgili söz hakkı sahibi olmadıkları ve düşüncelerini uygulamaya fırsat verilmeyen ailelerde olgunlaşamazlar (Cüceloğlu, 2002).

Vatanseverlik

Platon'a göre iyi insan ve iyi yurttaş aynı anlama gelir. Spartalı erkekler titizlikle eğitilmiş, iyi savaşçılar ve vatansever erdemlerle donatılmaktadır. Sparta'da vatan için savaşmak vatanseverliğin bir göstergesidir ama Aristoteles'in bilgi ve erdem insanları iyi vatanseverlerdir (Saral Çolak, 2020).

Modern felsefede vatandaşlık bilincine önem atfedilmesi Rousseau'da görülmektedir. Rousseau Toplum Sözleşmesi adlı eserinde devletin en gerçek, önemli ve kilit yasanın insanların yüreklerine kazılan yasa olduğunu belirmiştir. Bu yasayı oluşturan unsurlar ahlak, töreler ve özellikle kamuoyudur (Rousseau, 2013, ss. 51-52). Buna ek olarak Rousseau yurt sevgisinin gevşemesini ülke için ve toplumun genel çıkarları için bir tehlike olarak görmüştür. Böyle bir durumda ülkenin yönetiminde belli sınıf ve toplulukların çıkarlarının ön plana çıkacağını yurttaşların genel faydasının geri planda kalacağını dile getirmiştir (Rousseau, 2013, s. 90).

Tüm bu etkenler toplumların durumunu olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilir. Toplumun gelişme sürecine vatandaşlar çeşitli şekillerde katkıda bulunabilir. Toplumun gelişimine olumlu şekilde katkı sağlama güdüsü vatanseverlik ile oluşup gelişebilecektir.

Yardımseverlik

Aristoteles, Platon'un temel erdemler dediği ve adaleti meydana getiren bilgelik, cesaret ve ölçülülük değerlerine cömertlik, dostluk gibi erdemleri eklemiştir. Aristoteles'in vurguladığı cömertlik ve dostluk erdemleri yardımseverliğin gerekli olduğu erdemler olarak görülmektedir. Ona göre kurulan dostluklar, yardımlaşma davranışı olmadan yararsızdır (Saral Çolak, 2020).

Aktepe (2010, s. 68) incelemeleri sonucunda yardımseverlik değerini yedi boyutta (fedakârlık, merhamet, sosyal sorumluluk, iş birliği, paylaşmak, gönüllülük, cömertlik) sınıflandırmıştır.

Çocuğun Dil Gelişimine Öykünün Katkısı

Hikâye metinlerini dinleyen çocuklarda bazı davranışlar gözlemlenir bunlar, anladıklarını sözlü ya da yazılı olarak ifade edebilir, metinle ilgili sorulara cevap verebilir, kendilerini kahramanın yerine koyarak, kişilik özelliklerini tanımlayıp karşılaştırabilirler. Sorulara verilen cevaplar çocuğa bağlıdır. Özellikle okul öncesi dönemde, çocukların dinlediğini anlama becerilerini geliştirmede kitaplar önemli bir kaynaktır. İlkokulun erken dönemlerinde okuma eğilimi olan çocuklar, kendi duyarlılıklarına ve gerçekliklerine hitap eden içerik bakımından zengin kitapları okumaya ilgi duyarlar ve okumayı sevmektedirler (Gökçe & Sis, 2011).

Çocuk kitaplarının; doğru yazma, zihni eğitme, düşünce üretme, farklı insan, davranış ve düşünceleri tanıma, yaşanan ya da doğabilecek sorunları çözme gibi çok yönlü yararları vardır. Düşüncelerini okumak ve filtrelemek üzere eğitilen çocuklar kendi fikir ve yorumlarını üretebilirler. Çocuk Hikâyesi; çocuklara uyarlanmış canlı, dinamik, renkli ve şiirsel anlatımlardan yola çıkarak çocukların gerçek yaşam problemlerini ele aldıkları, duyarlılık ve gerçeklik ilkelerine bağlı kaldıkları, çocukların beklentilerine cevap verdikleri öykülerdir (Dayıoğlu, G. 2000).

Sevda Müjgan Yüksel'in Edebi Eserleri

Sevda Müjgan Yüksel'in çocuklar ve gençler için hikâyeler, romanlar ve kitap setleri tarzında yazdığı eserleri vardır. İlk kitabı, Çankaya Belediyesi ve Damar Dergisi'nin beraber düzenledikleri yarışmada ödüllendirilmiş ve sonrasında1996 yılında yayımlanmıştır.

Eserleri:

Hayat Hikâyesi: Ne Yazsam Eksik,

Çocuk Hikâyeleri: Kahraman Benim

Çocuk Romanı: Jako Olayı,

Çocuk Romanı: Revenge Adlı Çiçek,

Ankara' da Sanata ve Eğitime Adanan Yaşamlar,

Ankara' da Kar Yok,

2. ve 3. Sınıf Öykülerle Değerler Eğitimi,

4. ve 5. Sınıf Sevda Müjgan Yüksel Kitaplığı (Sevda Müjgan Yüksel'in yaşam öyküsü, 2023).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı İlkokul 2. Sınıf Öykülerle Değerler Eğitimi Seti'ndeki hikâyeleri kök değerler açısından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda alt amaçlar belirlenmiş ve aşağıda sıralanmıştır.

İlkokul 2. Sınıf öykülerle değerler eğitimi setinin her bir hikâyesindeki;

Değerler eğitimine yönelik var olan kök değerlerin,

Kök değerlerin hangi sıklıkta yer aldığının,

Kök değerlere ilişkin örnek verilen cümlelerin,

Tüm hikâyelerde kullanılan kök değerlerin sıklığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

Eğitimin Amacı, kişilerin kendilerini bir birey olarak en üst düzeyde yetiştirmek ve bunu yaparken her alanda bilişsel, duyuşsal ve bedensel gelişim göstermesinde, görev ve sorumluluklarının bilincinde olan ve toplum içerisinde ahlak kurallarını bilen ve değerlerini öğrenip sahip çıkan bireyler yetiştirmektir. Bunları ailede başlayıp, okulda eğitim ile kazandırılması mümkün olacağından değerler eğitiminin aktarımında edebi eserler incelenmesi önem arz etmektedir.

Değerler eğitimini kazandırırken başvurduğumuz yöntemlerden en önemlilerinden biri de edebi eserlerdir. Edebi eserler çocukların hayal dünyalarını yaşamalarını, bazı yaşanmışlıklardan örnekler almalarını sağlar. Bu yaşanmışlıklar sayesinde okul çağındaki çocuklara, bazı değerler aktarımında yol gösterir. Bu yüzden eserlerde işlenilen değerlerin aktarımında çocukların kahramanları model olarak almaları da önemli hale gelmektedir. Bu yüzden de değerlerin seçimine önem verilmektedir (Gümüş, 2017, s. 4).

Yöntem

Bu aşama, yapacağımız araştırmada nasıl çalışacağımızı belirlerken izleyeceğimiz yol ve yöntemin açıklamasındır.

Araştırma sürecinde nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu bölümde araştırmanın modeli, veri kaynağı, veri analizi, sınırlılıkları ve yorumlanması hakkında bilgiler verilmektedir.

Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma yöntemine uygun olarak seçilen bu çalışmada doküman incelemesi tekniği, çalışmadaki verilerin bulunmasında; betimsel analiz yaklaşımı ise çalışmadaki verilerin analizinde kullanılmak için başvurulmuştur.

Nitel araştırma, veri toplama yöntemlerinden görüşme, gözlem ve doküman analizinin kullanıldığı, bu yöntemler ile olguların ve olayların kendi ortamlarında gerçek ve tümüyle ortaya konmasında ve sürecin aşamalarında araştırmacıya yol göstermesinde başvurulan bir araştırma modelidir (Aydın, 2018, s. 2).

Veri Kaynağı

Bu araştırmanın çalışma materyali Sevda Müjgan Yüksel'in Öykülerle Değerler Eğitimi setindeki hikâyeleridir. 2017 yılında Yuva yayınlarında basılmış olan, on hikâye kitabı ve her bir hikâyesi kırk sekiz sayfadan oluşan bir setin incelemesinden oluşmaktadır.

Seçilen setin değerler eğitimine uygunluğunu değerlendirmek ve her bir hikâyede hangi kök değerlerin ne sıklıkta yer aldığını belirlemek amacıyla kitapları incelenirken 2019 Türkçe dersi öğretim programındaki "sevgi, saygı, dostluk sabır, sorumluluk, adalet, öz denetim, yardımseverlik, dürüstlük ve vatanseverlik" kök değerleri ile ilgili cümleler belirlenmiş ve ilgili olduğu kök değerlerin altında kodlanıp yorumlanarak her bir hikâye kitabının bölümüne yazılmıştır.

Bu hikâyeler "Güzel Bir Şey Yapacağım, Fırat'ın Gizli Dünyası, Sihirli Gözlükler, Uçurtma Şenliği, Rakun Diye Bir Hayvan, Çikolata Parkı, Çiçek Suyu Oldum, Dünya Güzelleşti, Kaybolan Penguenin Sırrı, İyi Kalpli Pisik" kök değerlerin aktarımı ve ilişkisi yönünden incelenmiştir.

Fotoğraf 1: Araştırmada incelenen İlkokul 2. Sınıf Öykülerle Değerler Eğitimi Seti'ndeki hikâye kitapları

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Doküman incelemesi, çalışmayı yapacak kişinin amacına uygun olarak kaynakları toplamak, okumak, okunan kaynakları not almak ve değerlendirmek gibi aşamalardan oluşur (Karasar, 2009, s. 183).

Araştırma için veri toplama aracı olarak, Sevda Müjgan Yüksel'in "Öykülerle Değerler Eğitimi" setindeki on hikâye kitabı kullanılmıştır. Bu hikâyelerin her birine sıra numarası verilmiştir. Bu kitaplar okul sınıf kitaplığından temin edilerek 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kök değerler açısından incelenmiştir. Her bir hikâye kitabı tek tek okunup metinlerdeki cümle ve paragrafların altı çizilerek ilgili kök değerler tespit edilmiştir. Bu kök değerler sınıflandırılarak sayfa numaraları not edilmiştir. Belirlenen kök değerlerin hikâyelere göre dağılım oranlarını ve frekanslarını gösteren tablolar oluşturulmuştur. İncelenen kök değer frekans ve dağılım oranları yorumlanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada Sevda Müjgan Yüksel'in "Öykülerle Değerler Eğitimi" setinin içindeki on hikâye kitabının kök değerler açısından analizi sürecinde nitel araştırma yönteminin, betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır.

Betimsel analiz yaklaşımı, yapılan çalışmalarda veriler elde edilirken, daha önce belirlenmiş olan temalar ve araçlarla bu elde edilen verilerin özetlenmesinde ve ayrıca yorumlanmasında kullanılan bir nitel veri analiz türüdür. Bu tür betimsel analizdeki amaç, elde edilen verileri okuyucuya sunmadan önce verileri düzenlemek ve yorumlamaktır. Daha sonra bu veriler sistematik ve açık bir şekilde betimlenir. Betimlenen veriler açıklanarak yorumlanır ve son olarak neden sonuç ilişkisi incelenir ve bazı sonuçlara ulaşılır (Şimşek & Yıldırım, 2005, s. 224).

Bu çalışmada "Öykülerle Değerler Eğitimi" setinin içindeki on hikâye kitabının her biri 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer verilen on kök değer açısından incelenerek sınıflandırılmış ve tablo haline getirilmiştir. Her bir hikâyedeki en çok ve en az yer verilen kök değerler tespit edilerek not edilmiştir. Hikâyelerdeki metinlerden kök değerlere örnek cümle ve paragraflar doğrudan alınarak bulgular kısmında yazılıp yorumlanmıştır. Bulgular bölümünde hikâyelere isim verilerek kitap sayfa numarasıyla beraber gösterilmiştir. Verilerin analizi aşamasında bu on hikâye kitabındaki metinlerin kök değerleri yansıtıp yansıtmadığı belirlenerek değerler eğitimi açısından ilişkileri incelenmiş ve bulgular kısmında yer verilerek yorumlanmıştır. On hikâye kitabı kök değerlere göre incelenirken iki uzman görüşü alınarak hikâye kitaplarındaki kök değerler belirlenmiştir. İki uzmanın ortak görüşleri ve değerlendirmeleri sonucunda yorumlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde İlkokul 2. Sınıf Öykülerle Değerler Eğitimi Seti'ndeki hikâyelerde yer verilen kök değerleri tespit etmek amacıyla yapılan araştırmada rastlanılan bulgulara yer verilmiştir. Hikâyelerdeki kök değerlerle ilgili yer alan cümlelerin yüzdelik ve frekans tabloları aşağıda yer almaktadır.

1. Kitap: Güzel Bir Şey Yapacağım

Bu bölümde "Güzel Bir Şey Yapacağım" kitabında yer alan kök değerler incelenmiştir.

Tablo 3: Güzel Bir Şey Yapacağım Kitabında Yer Alan Kök Değerlerin Dağılımı

Kök Değerler	**1. Kitap: Güzel Bir Şey Yapacağım**		
	Değerler	**f**	**%**
Sevgi	Çocuk, aile sevgisi	3	6
Saygı	Hoşgörü, Empati, Anlayış	3	6
Dostluk	Arkadaşlık	1	2
Sabır	Kanaatkârlık	1	2
Sorumluluk	Çalışkanlık, Kararlılık, Azim	14	28
Adalet	Demokrasi, Eşitlik, Hak,	6	12
Öz Denetim	Özgüven, Kendini tanıma, Problem Çözme	6	12
Yardımseverlik	Merhamet, Alçakgönüllülük, Cömertlik, Dayanışma	12	24
Dürüstlük	Doğruluk	4	8
Vatanseverlik	-	0	0
	Toplam	50	100

Tablo 3 incelendiğinde "Güzel Bir Şey Yapacağım" hikâye kitabında toplam 50 cümlede kök değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Vatanseverlik kök değerleri yer almazken, en fazla %28 ile sorumluluk (çalışkanlık, kararlılık, azim) %24 ile yardımseverlik (merhamet, alçakgönüllülük, cömertlik, dayanışma) kök değerlerinin yer aldığı tespit edilmiştir. En az %2 oranında dostluk (arkadaşlık) ve sabır (kanaatkârlık) kök değerleri yer almaktadır.

"Güzel Bir Şey Yapacağım" hikâye kitabında yer alan kök değerlere ilişkin örnek cümleler aşağıda verilmiştir:

Sevgi kök değerine %6 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Sevgi değeriyle ilgili örnek cümle:

"Özlem öğretmen de rahat bir soluk almıştı. İbrahim'in başını okşadı: Bu ne yakışıklılık böyle! Bayram sana yaramış!'' (Yüksel, 2017, s. 47).

İfadesiyle öğretmenin, öğrencisinin başını okşaması ve güzel bir söz söylemesinden bahsedilerek sevgi değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Saygı kök değerine %6 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Saygı kök değeriyle ilgili örnek cümle:

"Çocuklar arkadaşınızı alkışlayalım. Çok güzel bir şiir yazmış!" (Yüksel, 2017, s. 12).

İfadesiyle öğretmenin, şiir yazan öğrencisini alkışlamalarını istemesinden bahsedilerek saygı değerine metinde atıfta bulunulduğu tespit edilmiştir.

Dostluk kök değerine %2 oranında yer verilmiştir. Dostluk kök değeriyle ilgili örnek cümle:

"Onunla birlikte düşen silgiyi aradı ve buldu.'' (Yüksel, 2017, s. 15).

İfadesiyle iki arkadaşın birlikte silgiyi aramalarından bahsedilerek dostluk değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Sabır kök değerine %2 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Sabır kök değeriyle ilgili örnek cümle:

"Gerçi öğrencilerin çoğu yoksul çocuklardı. Onlar, yoksulluktan gocunuyor görünmüyorlardı." (Yüksel, 2017, s. 9).

İfadesiyle öğrencilerin yoksulluklarından şikayetçi olmamalarından bahsedilerek sabır değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Sorumluluk kök değerine %28 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Sorumluluk kök değeriyle ilgili örnek cümleler:

"Ne de olsa bu, "çocuk bayramı"ydı. Çocuklara mutluluk sunmak onun göreviydi." (Yüksel, 2017, s. 47).

"... Şiiri güzel okuduğuna aklı yatana kadar evde annesine defalarca okumuştu." (Yüksel , 2017, s. 14).

İfadeleriyle birinci cümlede öğretmenin kendi görevinden, ikinci cümlede öğrencinin şiiri ezberlemesinden bahsedilerek sorumluluk değerine metinde atıfta bulunulmuştur.

Adalet/Adil olma kök değerine %12 oranında yer verildiği görülmüştür. Adalet kök değeriyle ilgili örnek cümle:

"... Annesinin sesi yumuşadı: "Bak oğlum! Bu para bizim değil. Hakkımız olmayan bir paraya el koyamayız." (Yüksel, 2017, s. 31).

İfadesiyle çocuğun fırından ekmeği para ödemeden alması ve annesinin hakkımız olmayana el uzatmamalıyız uyarısından bahsedilerek adalet değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Öz denetim kök değerine %12 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Öz denetim kök değeriyle ilgili örnek cümle:

"İçinden "Ben bir gün güzel bir şey yapacağımı zaten biliyorum." diye geçti. "O zaman da herkes beni alkışlayacak!" (Yüksel, 2017, s. 12).

İfadesiyle çocuğun kendini tanıyıp, neler yapabileceğinin farkında olmasından bahsedilerek özdenetim değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Yardımseverlik kök değerine %24 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Yardımseverlik kök değeriyle ilgili örnek cümleler:

"İnsan gösteriş olsun diye yardım yapmaz. İnsanlara yardım etmek için yapar." (Yüksel, 2017, s. 45).

"…Çözüm İbrahim'den geldi: "Öğretmenim, biz Merih'le birlikte resim yapabilir miyiz?" (Yüksel, 2017, s. 34).

İfadeleriyle birinci cümlede yapılan iyiliğin amacından, ikinci cümlede çocukların birlikte resim yapmasından bahsedilerek yardımseverlik değerine atıfta bulunulduğu tespit edilmiştir.

Dürüstlük kök değerine %8 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Dürüstlük kök değeriyle ilgili örnek cümle:

"Şu anda ona en doğru yanıtı verecek kişi İbrahim'di. Arkadaşına sordu: "O poşeti nereden aldın?", "Müdür verdi!" (Yüksel, 2017, ss. 40-41).

İfadesiyle çocuğun poşeti kimden aldığını söyleyerek yalan söylememesinden bahsedilerek dürüstlük değerine metinde ter verildiği görülmüştür.

Vatanseverlik kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

2. Kitap: Fırat'ın Gizli Dünyası

Bu bölümde" Fırat'ın Gizli Dünyası" kitabında yer alan kök değerler incelenmiştir.

Tablo 4: Fırat'ın Gizli Dünyası Kitabında Yer Alan Kök Değerlerin Dağılımı

Kök Değerler	**2. Kitap: Fırat'ın Gizli Dünyası**		
	Değerler	**f**	**%**
Sevgi	Çocuk, hayvan, aile sevgisi	8	16
Saygı	Hoşgörü, Empati, Anlayış	6	12
Dostluk	Arkadaşlık	7	14
Sabır	Fedakârlık	1	2
Sorumluluk	Çalışkanlık, Kararlılık, Azim	6	12
Adalet	-	0	0
Öz Denetim	Özgüven, Güven	9	18
Yardımseverlik	Paylaşmak, İş birliği	10	20
Dürüstlük	Doğruluk	3	6
Vatanseverlik	-	0	0
	Toplam	50	100

Tablo 4 incelendiğinde "Fırat'ın Gizli Dünyası" hikâye kitabında toplam 50 cümlede kök değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Vatanseverlik ve adalet kök değerleri yer almazken, en fazla %20 ile yardımseverlik (paylaşmak, iş birliği), %18 ile öz denetim (özgüven, güven) kök değerlerinin yer aldığı tespit edilmiştir. En az %2 oranında sabır (fedakârlık), %6 oranında dürüstlük (doğruluk)kök değerleri yer almaktadır.

"Fırat'ın Gizli Dünyası" hikâye kitabında yer alan kök değerlere ilişkin örnek cümleler aşağıda verilmiştir:

Sevgi kök değerine %16 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Sevgi değeriyle ilgili örnek cümleler:

"Genç kadın onu gördüğüne sevindi. Türkü Hanım'ı severdi." (Yüksel, 2017, s. 29).

"... ama muhabbet kuşları ilgi bekleyen hayvanlardır. İlgi görmeyince bunalıma girerler. Onun bunalıma girmesini istemeyiz öyle değil mi?" (Yüksel, 2017, s. 10).

İfadeleriyle birinci cümlede iki genç kadının arkadaşına olan sevgisi, ikinci cümlede ise hayvan sevgisinden bahsedilerek sevgi değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Saygı kök değerine %12 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Saygı kök değeriyle ilgili örnek cümle:

"Kestane şekerini bizimle paylaşmak istemediğini de bize söyleyebilirdin." (Yüksel, 2017, s. 27).

İfadesiyle annenin, çocuğunun düşüncelerine saygı gösterdiğinden bahsedilerek saygı değerine metinde atıfta bulunulmuştur.

Dostluk kök değerine %14 oranında yer verilmiştir. Dostluk kök değeriyle ilgili örnek cümleler:

"Arkadaşlarla kahve içecektik. Siz de buyurmaz mıydınız?" (Yüksel, 2017, s. 29).

"Biz onunla oynarız." (Yüksel, 2017, s. 30).

İfadeleriyle birinci cümlede genç kadın ve arkadaşın birlikte vakit geçirmesinden, ikinci cümlede çocuğun kuş ile birlikte oynamasından bahsedilerek dostluk değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Sabır kök değerine %2 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Sabır kök değeriyle ilgili örnek cümle:

"... Ama bu kuş oynamayı bilmiyor! Babası onun gibi düşünmüyordu: ona alışması için biraz zaman vermelisin." (Yüksel, 2017, s. 8).

İfadesiyle babasının çocuğa kuşun ona alışması için sabretmesi gerektiğinden bahsedilerek sabır değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Sorumluluk kök değerine %12 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Sorumluluk kök değeriyle ilgili örnek cümleler:

"Bir hafta boyunca yani sahibi tatilden dönene kadar bu kuşla ilgileneceksin. Yapabilecek misin bunu?" (Yüksel, 2017, s. 6).

İfadesiyle çocuktan kuşa bakması istenerek sorumluluk değerine metinde atıfta bulunulmuştur.

Adalet/Adil olma kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Öz denetim kök değerine %18 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Öz denetim kök değeriyle ilgili örnek cümleler:

"…Hem oğlu büyümemiş miydi? 2. Sınıfa başlamıştı. Evde yarım saat yalnız kalabilirdi." (Yüksel, 2017, s. 30).

"… Fırat annesi gibi düşünmüyordu: Kalırım! Hem yalnız da değilim. Melis var!" (Yüksel,2017, s. 30).

İfadeleriyle birinci cümlede annenin çocuğuna güven duymasından, ikinci cümlede çocuğun evde kendisinin kalabileceğine olan özgüveninden bahsedilerek özdenetim değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Yardımseverlik kök değerine %10 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Yardımseverlik kök değeriyle ilgili örnek cümleler:

"Balıkları kocası kızartacaktı. O da salata yaparsa akşam yemeği hazır olacaktı." (Yüksel, 2017, s. 8).

"… Bu, çok istekli olmasa da doğruydu. Kestane şekerini Melis'le paylaşmaya hazırdı." (Yüksel, 2017, s. 26).

İfadeleriyle iş birliği ve paylaşımdan bahsedilerek yardımseverlik değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Dürüstlük kök değerine %6 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Dürüstlük kök değeriyle ilgili örnek cümle:

"… Kutuyu sen mi aldın? Annesine yalan söyleyemezdi: Evet." (Yüksel, 2017, s. 24).

"Odaya mı götürdün? Evet. Neden? Çünkü hemen bitmesini istemedim." (Yüksel, 2017, ss. 24-25).

İfadeleriyle çocuğun yalan söylememesinden bahsedilerek dürüstlük değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Vatanseverlik kök değerine yer verilmediği tespit edilmiştir.

3. Kitap: Sihirli Gözlükler

Bu bölümde "Sihirli Gözlükler" kitabında yer alan kök değerler incelenmiştir.

Tablo 5: Sihirli Gözlükler Kitabında Yer Alan Kök Değerlerin Dağılımı

Kök Değerler	**3. Kitap: Sihirli Gözlükler**		
	Değerler	**f**	**%**
Sevgi	Çocuk, hayvan, aile, doğa sevgisi	18	28
Saygı	-	0	0
Dostluk	Arkadaşlık	4	6
Sabır	Vakitte sabır	10	16
Sorumluluk	Çalışkanlık, Kararlılık, Başarı	4	6
Adalet	Özgürlük	2	3
Öz Denetim	Özgüven, Güven, Karar alma	13	20
Yardımseverlik	İş birliği	2	3
Dürüstlük	Doğruluk	11	18
Vatanseverlik	-	0	0
	Toplam	64	100

Tablo 5 incelendiğinde "Sihirli Gözlükler" hikâye kitabında toplam 64 cümlede kök değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Vatanseverlik ve saygı kök değerleri yer almazken, en fazla %28 ile sevgi (Çocuk, hayvan, aile, doğa sevgisi), %20 ile öz denetim (Özgüven, Güven, Karar alma) kök değerlerinin yer aldığı tespit edilmiştir. En az %3 oranında adalet (Özgürlük) ve sabır (vakitte sabır) kök değerleri yer almaktadır.

"Sihirli Gözlükler" hikâye kitabında yer alan kök değerlere ilişkin örnek cümleler aşağıda verilmiştir:

Sevgi kök değerine %28 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Sevgi değeriyle ilgili örnek cümleler:

"Yuva bulamayan ve karınlarını doyurmakta zorlanan kuşlar, küçük kızı üzdü."(Yüksel, 2017, s. 28).

"...Dünyayı gökyüzünden izlemek kim bilir ne güzeldi!" (Yüksel, 2017, s. 7).

İfadeleriyle birinci cümlede küçük kızın kuşların aç kalmasından korkması ve üzülmesi ile hayvan sevgisi, ikinci cümlede ise doğaya olan hayranlığından bahsedilerek sevgi değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Saygı kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Dostluk kök değerine %6 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Dostluk değeriyle ilgili örnek cümleler:

"Küçük bir kuş... Akasya, onu görünce sevinmiş, onunla dost olmak istemişti."(Yüksel, 2017, s. 5).

"Sardunyalar da Akasya'yı severdi." (Yüksel, 2017, s. 7).

İfadeleriyle hem hayvanlar hem de doğayla kızın dostluğundan bahsedilerek dostluk değerine metinde atıfta bulunulduğu tespit edilmiştir.

Sabır kök değerine %16 oranında yer verilmiştir. Sabır değeriyle ilgili örnek cümle:

"...Ama akşama daha çok var! Sabreden derviş muradına ermiş, derler."(Yüksel, 2017, s. 25).

İfadesiyle Akasyanın sürprizi beklerken sabırsızlanması ancak güzel şeylerin olması için sabretmesi gerektiğinden bahsedilerek sabır değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Sorumluluk kök değerine %6 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Sorumluluk değeriyle ilgili örnek cümle:

"Saksılar onu gördüklerine sevinmişti. Çünkü genç kadın, resim yapmayı çok severdi. Onları da birbirinden güzel resmetmişti."(Yüksel, 2017, s. 11).

İfadesiyle genç kadının başarısından söz edilerek sorumluluk değerine metinde atıfta bulunulmuştur.

Adalet/Adil olma kök değerine %3 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Adalet değeriyle ilgili örnek cümle:

"Bence düşlerimiz özgür olmalı. Kuşları nasıl istersem öyle resmederim."(Yüksel, 2017, s. 46).

İfadesiyle genç kadının düşünce özgürlüğünden bahsedilerek adalet değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Öz denetim kök değerine %20 oranında yer verilmiştir. Öz denetim değeriyle ilgili örnek cümle:

"İyi ki halası vardı. İçinden "Halam kadar olunca ben de her şeyi bileceğim," diye geçti." (Yüksel, 2017, s. 17).

İfadesiyle kızın kendine olan güveninden bahsedilerek öz denetim değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Yardımseverlik kök değerine %3 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Yardımseverlik değeriyle ilgili örnek cümle:

"… Ancak böyle bir resim yapmak kolay değildi. Resim yaparken sen de bana yardım eder misin?"(Yüksel, 2017, s. 43).

İfadesiyle zor olan bir durumla karşılaşıldığında yardımlaşarak üstesinden gelinebileceğinden bahsedilerek yardımseverlik değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Dürüstlük kök değerine %18 oranında yer verildiği görülmüştür. Dürüstlük değeriyle ilgili örnek cümle:

"Halası ona resim yapmasını öneriyorsa da bu zordu. "Ama ben ressam değilim ki!" dedi." (Yüksel, 2017, s. 41).

İfadesiyle çocuğun yalan söylememesinden bahsedilerek dürüstlük değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Vatanseverlik kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

4. Kitap: Uçurtma Şenliği

Bu bölümde "Uçurtma Şenliği" kitabında yer alan kök değerler incelenmiştir.

Tablo 6: Uçurtma Şenliği Kitabında Yer Alan Kök Değerlerin Dağılımı

Kök Değerler	**4. Kitap: Uçurtma Şenliği**		
	Değerler	**f**	**%**
Sevgi	Çocuk, hayvan, aile, doğa sevgisi	23	30
Saygı	Empati	2	3
Dostluk	Arkadaşlık	7	9
Sabır	Vakitte sabır	5	7
Sorumluluk	Çalışkanlık, Kararlılık, Başarı	11	14
Adalet	Eşitlik	1	1
Öz Denetim	Özgüven, Güven, Karar alma, Kendini tanıma, Temizlik	9	12
Yardımseverlik	İş birliği, Paylaşım	16	21
Dürüstlük	Doğruluk	2	3
Vatanseverlik	-	0	0
	Toplam	76	100

Tablo 6 incelendiğinde "Uçurtma Şenliği" hikâye kitabında toplam 76 cümlede kök değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Vatanseverlik kök değerleri yer almazken, en fazla %30 ile sevgi (çocuk, hayvan, aile, doğa sevgisi), % 21ile yardımseverlik (iş birliği, paylaşım) kök değerlerinin yer aldığı tespit edilmiştir. En az %1 oranında adalet (eşitlik), %3 oranında saygı (empati) ve dürüstlük (doğruluk) kök değerleri yer almaktadır.

"Uçurtma Şenliği" hikâye kitabında yer alan kök değerlere ilişkin örnek cümleler aşağıda verilmiştir:

Sevgi kök değerine %30 oranında yer verildiği görülmüştür. Sevgi değeriyle ilgili örnek cümle:

"Aile, kahvaltı sofrasında güne birlikte başlardı. Bu önemliydi."(Yüksel, 2017, s. 8).

İfadesiyle cümlede aile sevgisinden bahsedilerek sevgi değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Saygı kök değerine %3 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Saygı değeriyle ilgili örnek cümle:

"Ezgi babasını "Onun annesi uzakta. Bence o, anne böreğini özlemiştir." diye yanıtladı." (Yüksel, 2017, s. 47).

İfadesiyle Ezgi'nin kendisini arkadaşının yerine koyup empati yapmasından bahsedilerek saygı değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Dostluk kök değerine %9 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Dostluk değeriyle ilgili örnek cümle:

"Uçurtmayı, tamamlanan öbür uçurtmaların yanına koydular, birlikte dondurma arabasını aramaya çıktılar." (Yüksel, 2017, s. 29).

İfadesiyle Ezgi ve arkadaşının birlikte vakit geçirmesinden bahsedilerek dostluk değerine metinde atıfta bulunulduğu tespit edilmiştir.

Sabır kök değerine %7 oranında yer verilmiştir. Sabır değeriyle ilgili örnek cümle:

"... Standın önünde uzun bir kuyruk vardı."(Yüksel, 2017, s. 36).

İfadesiyle Ezgi'nin kitabı alabilmesi için önündeki sırayı beklemesi gerektiğinden bahsedilerek sabır değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Sorumluluk kök değerine %14 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Sorumluluk değeriyle ilgili örnek cümle:

"Ezgi, şenlikte giyeceklerini yatmadan önce hazırlayıp çalışma masasının yanındaki sandalyenin üzerine koymuştu."(Yüksel, 2017, s. 16).

İfadesiyle kızın yarınki şenlik için gerekli olanları hazırlamasından bahsedilerek sorumluluk değerine metinde atıfta bulunulmuştur.

Adalet/Adil olma kök değerine %1 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Adalet değeriyle ilgili örnek cümle:

"Geçen yıl şenliğe katılan herkese madalya dağıtılmıştı."(Yüksel, 2017, s. 31).

İfadesiyle tüm çocuklara eşit davranıldığı ve onlara madalya verildiğinden bahsedilerek adalet değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Öz denetim kök değerine %12 oranında yer verilmiştir. Öz denetim değeriyle ilgili örnek cümle:

"...Ama o gerçek ilgiyi, yalan ilgiden ayırt edebiliyordu." (Yüksel, 2017, s. 25).

İfadesiyle kızın kendini tanımasından bahsedilerek özdenetim değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Yardımseverlik kök değerine %21 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Yardımseverlik değeriyle ilgili örnek cümle:

"Babası, uçurtmanın iskeletini; annesi örtecek kağıdı hazırlamıştı. Ezgi'ye ise kağıdı süslemek ve iskelete yapıştırmak kalmıştı." (Yüksel, 2017, s. 12).

İfadesiyle anne, baba ve kızın uçurtmayı yaparken iş birliği içinde yardımlaşarak yapmasından bahsedilerek yardımseverlik değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Dürüstlük kök değerine %3 oranında yer verildiği görülmüştür. Dürüstlük değeriyle ilgili örnek cümle:

"Sen uçurtma yapmadın mı? Yaptım ama annem ve babam da bana yardım etti." (Yüksel, 2017, s. 35).

İfadesiyle Ezgi'nin uçurtmayı yaparken kendisinin tek başına yapmadığını ailesinin ona yardım ettiğini söyleyerek dürüstlük değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Vatanseverlik kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

5. Kitap: Rakun Diye Bir Hayvan

Bu bölümde "Rakun Diye Bir Hayvan" kitabında yer alan kök değerler incelenmiştir.

Tablo 7: Rakun Diye Bir Hayvan Kitabında Yer Alan Kök Değerlerin Dağılımı

Kök Değerler	**5. Kitap: Rakun Diye Bir Hayvan**		
	Değerler	**f**	**%**
Sevgi	Çocuk, hayvan sevgisi	8	18
Saygı	Empati	2	5
Dostluk	Arkadaşlık	1	2
Sabır	Vakitte sabır	1	2
Sorumluluk	Çalışkanlık, Başarı	8	18
Adalet	Eşitlik, Demokrasi, Özgür düşünce, Hak, Kanıtlama	13	30
Öz Denetim	Özgüven, Problem Çözme, Kendini tanıma	5	11
Yardımseverlik	İş birliği, Paylaşım	3	7
Dürüstlük	Doğruluk	3	7
Vatanseverlik	-	0	0
	Toplam	44	100

Tablo 7 incelendiğinde "Rakun Diye Bir Hayvan" hikâye kitabında toplam 44 cümlede kök değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Vatanseverlik kök değerleri yer almazken, en fazla %30 ile adalet (eşitlik, demokrasi, özgür düşünce, hak, kanıtlama), %18 ile sevgi (çocuk, hayvan sevgisi) ve sorumluluk (çalışkanlık, başarı) kök değerlerinin yer aldığı tespit edilmiştir. En az %2 oranında dostluk (arkadaşlık) ve sabır (vakitte sabır) kök değerleri yer almaktadır.

"Rakun Diye Bir Hayvan" hikâye kitabında yer alan kök değerlere ilişkin örnek cümleler aşağıda verilmiştir:

Sevgi kök değerine %18 oranında yer verildiği görülmüştür. Sevgi değeriyle ilgili örnek cümle:

"Lokum gibi tatlı bir hayvandı gerçekten de. Evin neşesiydi." (Yüksel, 2017, s. 30).

İfadesiyle anneannesinin ve Arya'nın rakuna olan hayvan sevgisinden bahsedilerek sevgi değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Saygı kök değerine %5 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Saygı değeriyle ilgili örnek cümle:

"Öğretmen sonucu duyurdu: Oyunu erkekler grubu önde bitirdi. Onları kutluyor ve alkışlıyoruz." (Yüksel, 2017, s. 20).

İfadesiyle öğretmenin, oyunu kazanan tarafı alkışlamasını istemesi öğrencilerin birbirine olan saygısını göstermesinden bahsedilerek saygı değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Dostluk kök değerine %2 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Dostluk değeriyle ilgili örnek cümle:

"Arya da Amerika'ya gitmek, bir rakun ile dost olmak istedi."(Yüksel, 2017, s. 29).

İfadesiyle Arya'nın bir hayvanla arkadaş olmak istemesinden bahsedilerek dostluk değerine metinde atıfta bulunulduğu tespit edilmiştir.

Sabır kök değerine %2 oranında yer verilmiştir. Sabır değeriyle ilgili örnek cümle:

"Eve oldukça yaklaşmışlardı. Arya sabırsızlandı: Haydi anneanne, acele et! Hemen Lokum'un bir fotoğrafını bulalım." (Yüksel,2017, s. 31)

İfadesiyle Arya'nın bir an önce rakunun fotoğrafını bulmak için acele etmesi ve bunun için sabırlı olması gerektiğinden bahsedilerek sabır değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Sorumluluk kök değerine %18 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Sorumluluk değeriyle ilgili örnek cümle:

"... Bu kez kış mevsimini konu alan bir resim yapması gerekiyordu. Mevsim kış ise onlar da kış resmi yapardı."(Yüksel, 2017, s. 5).

İfadesiyle kış mevsimin gelmesiyle Arya'nın görevinin kış konulu bir resim yapmak olmasından bahsedilerek sorumluluk değerine metinde atıfta bulunulmuştur.

Adalet/Adil olma kök değerine %30 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Adalet değeriyle ilgili örnek cümle:

"Madem kızlar ve erkekler adına yarışılacak. Öyleyse yarışacak kişiler, kızlar ve erkekler tarafından seçilmelidir." (Yüksel, 2017, s. 14).

İfadesiyle cümlede öğretmenin yarışmacı olacak kişileri kendisinin seçmemesi gerektiğini, yarışmacıların öğrenciler tarafından seçilmesi gerektiğini savunan bir öğrenciden bahsedilerek adalet değerine metinde atıfta bulunulduğu tespit edilmiştir.

Öz denetim kök değerine %11 oranında yer verilmiştir. Öz denetim değeriyle ilgili örnek cümle:

"Sınıfın en çalışkan öğrencisi olduğuna emindi. Kendisine güvenirdi. Öğretmenimiz nerede? diye atıldı." (Yüksel, 2017, s. 8).

İfadesiyle Ezgi'nin kendine olan güveninden bahsedilerek öz denetim değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Yardımseverlik kök değerine %7 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Yardımseverlik değeriyle ilgili örnek cümle:

"...Nurgül hemen kendi sütlaç kasesini ona uzattı."(Yüksel, 2017, s. 24).

İfadesiyle Nurgül'ün kendi tatlısını rakun ile paylaşmasından bahsedilerek yardımseverlik değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Dürüstlük kök değerine %7 oranında yer verildiği görülmüştür. Dürüstlük değeriyle ilgili örnek cümle:

"Sarp hâlâ ayaktaydı: ben araştırmadım. Çünkü zaten rakun diye bir hayvan olduğunu biliyordum, dedi." (Yüksel, 2017, s. 43).

İfadesiyle Sarp'ın öğretmeninin sorduğu soruya doğru cevap vermesinden dürüstlük değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Vatanseverlik kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

6. Kitap: Çikolata Parkı

Bu bölümde "Çikolata Parkı" kitabında yer alan kök değerler incelenmiştir.

Tablo 8: Çikolata Parkı Kitabında Yer Alan Kök Değerlerin Dağılımı

Kök Değerler	6. Kitap: Çikolata Parkı		
	Değerler	**f**	**%**
Sevgi	Çocuk, hayvan, aile sevgisi	3	14
Saygı	-	0	0
Dostluk	Arkadaşlık	11	50
Sabır	Vakitte sabır	2	9
Sorumluluk	-	0	0
Adalet	-	0	0
Öz Denetim	Özgüven	2	9
Yardımseverlik	İş birliği, Paylaşım	4	18
Dürüstlük	-	0	0
Vatanseverlik	-	0	0
	Toplam	22	100

Tablo 8 incelendiğinde "Çikolata Parkı" hikâye kitabında toplam 22 cümlede kök değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Vatanseverlik, dürüstlük, adalet, sorumluluk, saygı kök değerleri yer almazken, en fazla %50 ile dostluk (arkadaşlık), %18 ile yardımlaşma (iş birliği, paylaşım) kök değerlerinin yer aldığı tespit edilmiştir. En az %9 oranında öz denetim (özgüven) ve sabır (vakitte sabır) kök değerleri yer almaktadır.

"Çikolata Parkı" hikâye kitabında yer alan kök değerlere ilişkin örnek cümleler aşağıda verilmiştir:

Sevgi kök değerine %14 oranında yer verildiği görülmüştür. Sevgi değeriyle ilgili örnek cümle:

"... Arkasından da Bulut'un yanağına kocaman bir öpücük kondurdu." (Yüksel, 2017, s. 45).

İfadesiyle cümlede babaannesinin onu özleyip öpmesinden bahsedilerek sevgi değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Saygı kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Dostluk kök değerine %50 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Dostluk değeriyle ilgili örnek cümle:

"…Tamam birlikte atılalım maceraya!"(Yüksel, 2017, s. 16).

İfadesiyle cümlede Bulut ve oyuncağı Gezgin ile birlikte vakit geçirmelerinden bahsedilerek dostluk değerine metinde atıfta bulunulduğu tespit edilmiştir.

Sabır kök değerine %9 oranında yer verilmiştir. Sabır değeriyle ilgili örnek cümle:

"En sevdiği çikolata! Antep fıstıklı! Sabırsızlıkla jelatinini çıkardı, tam ısıracaktı ki gözü Bulut'a takıldı." (Yüksel, 2017, s. 26).

İfadesiyle Berceste'nin çikolatayı görünce yemek için sabretmek istememesinden bahsedilerek sabır değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Sorumluluk kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Adalet/Adil olma kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Öz denetim kök değerine %9 oranında yer verilmiştir. Öz denetim değeriyle ilgili örnek cümle:

"... Pek çok şey olmaz! Ben korkak bir çocuk değilim!" (Yüksel, 2017, s. 13).

İfadesiyle Bulut'un kaybolmaktan korkmadığından kendine olan güveninden bahsedilerek özdenetim değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Yardımseverlik kök değerine %18 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Yardımseverlik değeriyle ilgili örnek cümle:

"...Berceste sordu. Sende ister misin çikolata? Paylaşalım mı?"(Yüksel, 2017, s. 26).

İfadesiyle kızın çikolatasını arkadaşıyla paylaşmak istemesinden bahsedilerek yardımseverlik değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Dürüstlük kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Vatanseverlik kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

7. Kitap: Çiçek Suyu Oldum

Bu bölümde "Çiçek Suyu Oldum" kitabında yer alan kök değerler incelenmiştir.

Kök Değerler	**7. Kitap: Çiçek Suyu Oldum**		
	Değerler	**f**	**%**
Sevgi	Aile, çocuk, kardeş sevgisi	14	40
Saygı	-	0	0
Dostluk	-	0	0
Sabır	Hastalıkta sabır	2	6
Sorumluluk	Başarı, Kurallara uyma	4	11
Adalet	Özgürlük, Hak savunma	4	11
Öz Denetim	Güven, Kendini tanıma	3	9
Yardımseverlik	İş birliği, Birliktelik	5	14
Dürüstlük	Yalan söylememe	3	9
Vatanseverlik	-	0	0
	Toplam	35	100

Tablo 9: Çiçek Suyu Oldum Kitabında Yer Alan Kök Değerlerin Dağılımı

Tablo 9 incelendiğinde "Çiçek Suyu Oldum" hikâye kitabında toplam 35 cümlede kök değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Vatanseverlik, saygı ve dostluk kök değerleri yer almazken, en fazla %40 ile sevgi (aile, çocuk, kardeş sevgisi), %14 ile yardımseverlik (iş birliği, birliktelik) kök değerlerinin yer aldığı tespit edilmiştir. En az %6 oranında sabır (hastalıkta sabır), %9 oranında öz denetim (güven, kendini tanıma) ve dürüstlük (doğruluk) kök değerleri yer almaktadır.

"Çiçek Suyu Oldum" hikâye kitabında yer alan kök değerlere ilişkin örnek cümleler aşağıda verilmiştir:

Sevgi kök değerine %40 oranında yer verildiği görülmüştür. Sevgi değeriyle ilgili örnek cümle:

"Hastalıklar hep gelip geçiyordu. Ablası ise ömür boyu onunla olacaktı."(Yüksel, 2017, s. 47).

İfadesiyle abla kardeşin hep birlikte olacakları ve birbirlerini sevdiklerinden bahsedilerek sevgi değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Saygı kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Dostluk kök değerine hiç yer verilmediği belirlenmiştir.

Sabır kök değerine %6 oranında yer verilmiştir. Sabır değeriyle ilgili örnek cümle:

"O ne şansız çocuktu! Sabaha kadar uyudu uyandı, sabahı zor etti." (Yüksel, 2017, s. 13).

İfadesiyle Defne'nin kulak ağrısına sabah kadar bahsedilerek sabır değerine metinde atıfta bulunulmuştur.

Sorumluluk kök değerine %11 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Sorumluluk değeriyle ilgili örnek cümle:

"Onun okulda çıkan yemeği yemesi gerekiyordu." (Yüksel, 2017, s. 8).

İfadesiyle kızın okulda uyması gereken kurallarından bahsedilerek sorumluluk değerine metinde atıfta bulunulmuştur.

Adalet/Adil olma kök değerine %11oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Adalet değeriyle ilgili örnek cümle:

"Defne, bir an kendisini nasıl savunacağını bilemedi, Sen sütünün almaya gelmedin ama!" (Yüksel, 2017, s. 10).

İfadesiyle Defne'nin ablasının sütünü içmemesi ve ona teslim etmesi gerekirken dayanamayıp içmesi ve sonrasında kendini savunmaya çalışmasından bahsedilerek adalet değerine metinde atıfta bulunulduğu tespit edilmiştir.

Öz denetim kök değerine % 9 oranında yer verilmiştir. Öz denetim değeriyle ilgili örnek cümle:

"Doktor, canın yanmayacak diyorsa yanmayacaktır." (Yüksel, 2017, s. 15).

İfadesiyle Ezgi'nin annesinin doktora olan güveninden, kızının canını acıtmayacağından bahsedilerek öz denetim değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Yardımseverlik kök değerine %14 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Yardımseverlik değeriyle ilgili örnek cümle:

"Mutfaktaki küçük televizyonu Defne'nin odasına taşıdılar." (Yüksel, 2017, s. 40).

İfadesiyle Defne'nin su çiçeği olması ve yalnız kalmasın diye televizyonu onun odasına taşımalarından bahsedilerek yardımseverlik değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Dürüstlük kök değerine %9 oranında yer verildiği görülmüştür. Dürüstlük değeriyle ilgili örnek cümle:

"Ona yine mi yalan söylemişti? Bir kez daha incindiğini hissetti." (Yüksel, 2017, s. 33).

İfadesiyle ablasının her defasında küçük kızı kandırmasından ve yalan söylemenin Defne'yi üzmesinden bahsedilerek dürüstlük değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Vatanseverlik kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

8. Kitap: Dünya Güzelleşti

Bu bölümde "Dünya Güzelleşti" kitabında yer alan kök değerler incelenmiştir.

Tablo 10: Dünya Güzelleşti Kitabında Yer Alan Kök Değerlerin Dağılımı

Kök Değerler	**8. Kitap: Dünya Güzelleşti**		
	Değerler	**f**	**%**
Sevgi	İnsan, çocuk, doğa, hayvan sevgisi	10	26
Saygı	Empati	6	15
Dostluk	Arkadaşlık	2	5
Sabır	-	0	0
Sorumluluk	Başarı, Görev paylaşımı	7	17
Adalet	Özgürlük	1	3
Öz Denetim	Özgüven, Problem Çözme	2	5
Yardımseverlik	İş birliği, Paylaşım	10	26
Dürüstlük	Doğruluk	1	3
Vatanseverlik	-	0	0
	Toplam	39	100

Tablo 10 incelendiğinde "Dünya Güzelleşti" hikâye kitabında toplam 39 cümlede kök değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Vatanseverlik, sabır kök değerleri yer almazken, en fazla %26 ile sevgi (insan, çocuk, doğa, hayvan sevgisi) ve yardımseverlik (iş birliği, paylaşım) kök değerlerinin yer aldığı tespit edilmiştir. En az %3 oranında adalet (özgürlük) ve dürüstlük (doğruluk) kök değerleri yer almaktadır.

"Dünya Güzelleşti" hikâye kitabında yer alan kök değerlere ilişkin örnek cümleler aşağıda verilmiştir:

Sevgi kök değerine %26 oranında yer verildiği görülmüştür. Sevgi değeriyle ilgili örnek cümleler:

"...Annem, onları armağan etti. Dedi." (Yüksel, 2017, s. 25).

"Onu anneannem yanıtladı: Benim altın kalpli oğlum! Oyuncaklarınla istediğini yapabilirsin!" (Yüksel, 2017, s. 29).

İfadeleriyle birinci cümlede anneannesinin evlerinde yangın çıkan komşularına yaptığı kilimleri hediye etmesinden, ikinci cümlede Ertan'ın ise evlerinde yangın çıkan çocuğa kendi oyuncağını vermesinden bahsedilerek sevgi değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Saygı kök değerine %15 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Sabır değeriyle ilgili örnek cümle:

"İnsanların kullandıkları diller de birbirinden farklı olabilir ama bunlar önemli değildir." (Yüksel,2017, s. 14).

İfadesiyle kelimelerin söylenişi farklı olsa da anlayışlı olmak gerektiğinden bahsedilerek sabır değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Dostluk kök değerine %5 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Dostluk değeriyle ilgili örnek cümle:

"…Yıldızlar vardı. Ben, yıldızlarla birlikteydim." (Yüksel, 2017, s. 39).

İfadesiyle kızın yalnız olmadığı gökyüzündeki yıldızlarla birlikte olduğundan bahsedilerek dostluk değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Sabır kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Sorumluluk kök değerine %17 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Sorumluluk değeriyle ilgili örnek cümle:

"Civcivlerin suyunu değiştirmek benim görevimdi. Ertan ise yemleriyle ilgilenecekti. Kümesin temizliğini dayım yapıyordu." (Yüksel, 2017, s. 18).

İfadesiyle civcivlerin sorumluluğu için herkesin görevi olduğundan bahsedilerek sorumluluk değerine metinde atıfta bulunulmuştur.

Adalet/Adil olma kök değerine %3 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Adalet değeriyle ilgili örnek cümle:

"Köyde özgürdüm. Köy dediğin bizim mahallemiz kadar bir yerdi." (Yüksel, 2017, s. 36).

İfadesiyle çocuğun köyde oynarken ve vakit geçirirken kendini özgür hissetmesinden bahsedilerek adalet değerine metinde atıfta bulunulduğu tespit edilmiştir.

Öz denetim kök değerine %5 oranında yer verilmiştir. Öz denetim değeriyle ilgili örnek cümle:

"Anneannem sorunu kendince çözüverdi. Horozları verir, birkaç tane tavuk alırız." (Yüksel, 2017, s. 20).

İfadesiyle anneannesinin kendine güvenerek sorunu çözmesinden bahsedilerek öz denetim değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Yardımseverlik kök değerine %26 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Yardımseverlik değeriyle ilgili örnek cümle:

"…Bir kısmını anneannem komşulara dağıtırdı." (Yüksel, 2017, s. 6).

İfadesiyle anneannesi toplanan dutların hepsini kendisine ayırmaz bir kısmını komşuları ile paylaşmasından bahsedilerek yardımseverlik değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Dürüstlük kök değerine %3 oranında yer verildiği görülmüştür. Dürüstlük değeriyle ilgili örnek cümle:

"Ne diyeceğimi bilemedim çünkü bugüne kadar hiç sır saklamam gerekmemişti. Doğruyu söylemem gerekti. Bilmiyor olabilirim." (Yüksel, 2017, s. 45).

İfadesiyle doktor abla küçük kıza halasıyla ilgili bir sır vermek istemişti ancak kız sır nasıl saklanır bilmediğini ifade ederek doğruyu söylemesinden bahsedilip dürüstlük değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Vatanseverlik kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

9. Kitap: Kaybolan Penguen'in Sırrı

Bu bölümde "Kaybolan Penguen'in Sırrı" kitabında yer alan kök değerler incelenmiştir.

Tablo 11. Kaybolan Penguen'in Sırrı Kitabında Yer Alan Kök Değerlerin Dağılımı

Kök Değerler	9. Kitap: Kaybolan Penguen'in Sırrı		
	Değerler	**f**	**%**
Sevgi	Anne, çocuk, hayvan, doğa sevgisi	8	24
Saygı	-	0	0
Dostluk	Arkadaşlık	6	18
Sabır	Vakitte sabır	2	6
Sorumluluk	Başarı, Görev, Ödev, Kurallara uyma	10	29
Adalet	Seçim hakkı, Kendi fikrini savunma	2	6
Öz Denetim	Güven, Kendini tanıma	4	11
Yardımseverlik	İş birliği	2	6
Dürüstlük	-	0	0
Vatanseverlik	-	0	0
	Toplam	34	100

Tablo 11 incelendiğinde "Kaybolan Penguen'in Sırrı" hikâye kitabında toplam 34 cümlede kök değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Vatanseverlik, saygı, dürüstlük kök değerleri yer almazken, en fazla %29 ile sorumluluk (başarı, görev, ödev, kurallara uyma), %24 ile sevgi (anne, çocuk, hayvan, doğa sevgisi) kök değerlerinin yer aldığı tespit edilmiştir. En az %6 oranında sabır (vakitte sabır), adalet (seçim hakkı, kendi fikrini savunma), yardımseverlik (iş birliği) kök değerleri yer almaktadır.

"Kaybolan Penguen'in Sırrı" hikâye kitabında yer alan kök değerlere ilişkin örnek cümleler aşağıda verilmiştir:

Sevgi kök değerine %24 oranında yer verildiği görülmüştür. Sevgi değeriyle ilgili örnek cümle:

"...Zaten buradaki en güzel penguen sensin!" (Yüksel, 2017, s. 16).

İfadesiyle Erda'nın diğer penguenler arasında en güzel penguenin Annabella olduğunu söylemesinden bahsedilerek sevgi değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Saygı kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Dostluk kök değerine %18 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Dostluk değeriyle ilgili örnek cümle:

"Öyleyse bir penguenle dost olmalıydı. Bu durumda o, penguen bakıcılığı yapmalıydı." (Yüksel, 2017, s. 14).

İfadesiyle kızın penguenlerle arkadaşlık yapmak istemesinden ve bunun içinde penguen bakıcısı olmak istemesinden bahsedilerek dostluk değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Sabır kök değerine %6 oranında yer verilmiştir. Sabır değeriyle ilgili örnek cümle:

"Kendisini suya bırakmak için sabırsızlandı." (Yüksel, 2017, s. 30).

İfadesiyle penguenin Antartika'daki denize girmek için sabırsızlanmasından ancak tehlikeli olabileceğinden dolayı acele etmemesinden bahsedilerek dostluk değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Sorumluluk kök değerine %29 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Sorumluluk değeriyle ilgili örnek cümle:

"Yavrularını terk ederler mi hiç? Onlar, denize avlanmaya gitmişlerdir. Yavrularına yiyecek getirecekler." (Yüksel, 2017, s. 27).

İfadesiyle penguenlerin yavrularını beslemek için avlanmasıyla kendilerine düşen görevi yerine getirmesinden bahsedilerek sorumluluk değerine metinde atıfta bulunulmuştur.

Adalet/Adil olma kök değerine %6 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Adalet değeriyle ilgili örnek cümle:

"O annesini bilirdi. Doktor olunacak diyorsa doktor olunmalıydı. Direnmekte fayda yok." (Yüksel, 2017, s. 11).

İfadesiyle annenin, kızının meslek seçiminde kendi fikirlerini benimsetmek istemesinden ve kızın bunu kabul etmek istemese de zorunlu hissederek özgür seçim yapmasının engellenmesinden bahsedilerek öz denetim değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir

Öz denetim kök değerine %12 oranında yer verilmiştir. Öz denetim değeriyle ilgili örnek cümle:

"Annabella'dan uzaklaşmamaya dikkat etmeliydi. Gerekirse onun göğsü, Erda'yı soğuktan korurdu." (Yüksel, 2017, s. 27).

İfadesiyle kızın, eğer üşürse penguenin kızı koruyacağına olan güveninden bahsedilerek öz denetim değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Yardımseverlik kök değerine %6 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Yardımseverlik değeriyle ilgili örnek cümle:

"Onun başına ne zaman bir iş gelse yardımına hemen annesi koşardı." (Yüksel, 2017, s. 33).

İfadesiyle annesinin, kızına her durumda yardım etmesinden bahsedilerek yardımseverlik değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Dürüstlük kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Vatanseverlik

"Kaybolan Penguen'in Sırrı" isimli öykü kitabında metinler vatanseverlik değeri yönünden incelendiğinde vatanseverlik değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

10. Kitap: İyi Kalpli Pisik

Bu bölümde "İyi Kalpli Pisik" kitabında yer alan kök değerler incelenmiştir.

Tablo 12. İyi Kalpli Pisik Kitabında Yer Alan Kök Değerlerin Dağılımı

Kök Değerler	**10. Kitap: İyi Kalpli Pisik**		
	Değerler	**f**	**%**
Sevgi	Anne, aile sevgisi	5	14
Saygı	Farklı görüşe saygı	2	6
Dostluk	Arkadaşlık	5	14
Sabır	-	0	0
Sorumluluk	Başarı, Çalışkanlık	2	6
Adalet	Düşünce Özgürlüğü	1	3
Öz Denetim	Özgüven, Problem Çözme	5	14
Yardımseverlik	İş birliği, Merhamet, Paylaşma	15	41
Dürüstlük	Doğruluk	1	3
Vatanseverlik	-	0	0
	Toplam	36	100

Tablo 12 incelendiğinde "Kaybolan Penguen'in Sırrı" hikâye kitabında toplam 36 cümlede kök değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Vatanseverlik, sabır kök değerleri yer almazken, en fazla %41 oranında yardımlaşma (iş birliği, merhamet, paylaşma) kök değeri yer aldığı tespit edilmiştir. En az %3 oranında dürüstlük (doğruluk), adalet (düşünce özgürlüğü) kök değerleri yer almaktadır.

"İyi Kalpli Pisik" hikâye kitabında yer alan kök değerlere ilişkin örnek cümleler aşağıda verilmiştir:

Sevgi kök değerine %14 oranında yer verildiği görülmüştür. Sevgi değeriyle ilgili örnek cümle:

"Kavga etmiyorsunuz değil mi? Ferkan, babaannesini çok severdi. Onu üzmek istemedi. Etmiyoruz babaanne." (Yüksel, 2017, s. 8).

İfadesiyle Ferkan'ın babaannesine olan sevgisinden bu yüzden kavga etmediğinden bahsedilerek sevgi değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Saygı kök değerine %6 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Saygı değeriyle ilgili örnek cümle:

"… Çünkü annesi ona insanların birbirlerinden farklı düşünmeleri doğaldır. Demişti." (Yüksel, 2017, s. 7).

İfadesiyle İdil'in Ferkan ile farklı görüşte olmasına rağmen annesinin sözünü hatırlayarak düşüncelere saygı göstermesinden bahsedilerek saygı değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Dostluk kök değerine %14 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Dostluk değeriyle ilgili örnek cümle:

"Birlikte "Alaaddin'in Sihirli Lambasını" izlediler." (Yüksel, 2017, s. 6).

İfadesiyle İdil ve Ferkan'ın arkadaş olup birlikte film izlemesinden bahsedilerek dostluk değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Sabır kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Sorumluluk kök değerine %6 oranında yer verildiği belirlenmiştir. Sorumluluk değeriyle ilgili örnek cümle:

"Annesi çok güzel rol yapıyordu. Masalı okurken bir Pamuk Prenses oluyordu, bir yedi cüceler. Sonra prens…" (Yüksel, 2017, s. 27).

İfadesiyle İdil'in annesinin başarılarından ve yeteneğinden bahsedilerek sorumluluk değerine metinde atıfta bulunulmuştur.

Adalet/Adil olma kök değerine %3 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Adalet değeriyle ilgili örnek cümle:

"Annesi haklıydı insanlar istediği gibi düşünmekte özgürdü." (Yüksel, 2017, s. 8).

İfadesiyle kız ve erkeklerin arkadaşlık etmesi konusunda İdil ve Ferkan'ın düşüncelerinde özgür olmasından bahsedilerek adalet değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir

Öz denetim kök değerine %14 oranında yer verilmiştir. Öz denetim değeriyle ilgili örnek cümle:

"Birden aklına daha iyi bir çözüm geldi. Apartmanın içine alalım kediyi. Kapının önündeki paspasa kıvrılıp uyusun." (Yüksel, 2017, s. 42).

İfadesiyle babaannesinin, dışarda soğuktan üşüyen kedi için çözüm bulmasından bahsedilerek öz denetim değerine metinde yer verildiği tespit edilmiştir.

Yardımseverlik kök değerine %41 oranında yer verildiği tespit edilmiştir. Yardımseverlik değeriyle ilgili örnek cümle:

"Babaanne de ona hak verdi. Haklısın. Dolapta yemekten kalan bir şeyler olacaktı. Bir bakayım." (Yüksel, 2017, s. 42).

İfadesiyle babaannesinin kediye yemek vermek isteyerek merhamet etmesinden bahsedilerek yardımseverlik değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Dürüstlük kök değerine %3 oranında yer verildiği görülmüştür. Dürüstlük değeriyle ilgili örnek cümle:

"... İdil gerçeği söylemekte sakınca bulmadı. İnanmıyorum." (Yüksel, 2017, s. 7).

İfadesiyle Ferkan'ın bir gün uçan bir araba yapacağına, İdil'in inanmadığını söyleyerek kızın düşüncelerini belirtirken yalan söylememesinden bahsedilerek dostluk değerine metinde yer verildiği görülmüştür.

Vatanseverlik kök değerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

İncelenen Eserlerin Tümüne Ait Kök Değerlerin Dağılımı

Tablo 13: İlkokul 2. Sınıf Öykülerle Değerler Eğitimi Setindeki Kitaplarda Yer Alan Kök Değerlerin Hikâyelere Göre Dağılımı

Kitaplar	**1. Kitap**		**2. Kitap**		**3. Kitap**		**4. Kitap**		**5. Kitap**		**6. Kitap**		**7. Kitap**		**8. Kitap**		**9. Kitap**		**10. Kitap**		**Toplam**	
Kök Değerler	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
Sevgi	3	6	8	16	18	28	23	30	8	18	3	14	14	40	10	26	8	24	5	14	100	216
Saygı	3	6	6	12	0	0	2	3	2	5	0	0	0	0	6	15	0	0	2	6	21	47
Dostluk	1	2	7	14	4	6	7	9	1	2	11	50	0	0	2	5	6	18	5	14	44	120
Sabır	1	2	1	2	10	16	5	7	1	2	2	9	2	6	0	0	2	6	0	0	24	50
Sorumluluk	14	28	6	12	4	6	11	14	8	18	0	0	4	11	7	17	10	29	2	6	66	141
Adalet	6	12	0	0	2	3	1	1	13	30	0	0	4	11	1	3	2	6	1	3	30	69
Öz denetim	6	12	9	18	13	20	9	12	5	11	2	9	3	9	2	5	4	11	5	14	58	121
Yardımseverlik	12	24	10	20	2	3	16	21	3	7	4	18	5	14	10	26	2	6	15	40	79	179
Dürüstlük	4	8	3	6	11	18	2	3	3	7	0	0	3	9	1	3	0	0	1	3	37	57
Vatanseverlik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Genel Toplam	50	100	50	100	64	100	76	100	44	100	22	100	35	100	39	100	34	100	36	100		

Tablo 13 incelendiğinde öykülerle değerler eğitimi setinde bulunan hikâye kitaplarının tamamında kök değerlere toplam 450 kez yer verilmiştir, incelenen kitaplarda vatanseverlik kök değerine hiç yer verilmezken, en çok yer verilen kök değerin sevgi (n=100), en az yer verilen kök değerin sabır (n=21) olduğu tespit edilmiştir.

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Literatür incelemesi yapıldığında değerler eğitimi açısından ders kitabı, okuma kitabı araştırması ve öğretmen görüşlerine yer veren çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir. Türkiye'de değer eğitimi açısından yapılan bu çalışmaların büyük bir bölümünü edebi eserlerin incelenmesi oluşturur.

Bulut (2021) "*Ayla Kutlu'nun 'Merhaba Sevgi' Adlı Çocuk Romanının Değerler Eğitimi ve On Kök Değer Açısından İncelenmesi*" adlı çalışmada en çok sevgi değerine yer verildiği görülürken, en az vatanseverlik değeri tespit edilmiştir. Eser değerler eğitimi bağlamında zengin ve yeterlidir sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışma değerler eğitiminin verilmesi yönüyle araştırmamızın sonuçlarıyla benzerdir.

Uçar & Çetinkaya (2021). "İlkokul Hayat Bilgisi Ders Kitaplarında Değerler Eğitimi" adlı araştırmada en çok sorumluluk, en az ise sabır değerine rastlanmıştır. Kitaplarda bu değerlerin aktarımı doğrudan verilmeyerek yorumlardan yola çıkılarak verilmiştir. Bu çalışma sonuçları araştırmamızla orta düzeyde benzerlik göstermektedir.

Bu çalışmada Sevda Müjgan Yüksel'in İlkokul 2. Sınıf Öykülerle Değerler Eğitimi Seti'nde yer alan on öykü kitabı, on kök değer açısından incelenmiş; inceleme sonucunda, bu kök değerlerden dokuzunun öykülerde yer alığı tespit edilmiştir. Eserler sevgi, saygı, dostluk, sabır, sorumluluk, adalet, öz denetim, yardımseverlik, dürüstlük, vatanseverlik değerlerine göre incelenmiş, vatanseverlik değerine hiç yer verilmezken, diğer dokuz değerin hikâyelerde yer aldığı görülmüştür.

On hikâye kitabının tamamında kök değerlere toplam 450 kez yer verilmiştir. Öykülerde en çok rastlanılan kök değerin sevgi (n=100) değeri olduğu görülmüştür. Sevgi değerini sırasıyla yardımseverlik (n=79), sorumluluk (n=66), öz denetim (n=58) değerleri izlemiştir. Vatanseverlik değerine hiç yer verilmezken, en az rastlanılan kök değerin saygı (n=21) değeri olduğu tespit edilmiştir. Saygı değerini sırasıyla sabır (n=24), adalet (n=30), dürüstlük (n=37), dostluk(n=44) değerleri izlemiştir.

Her bir hikâye kitabındaki değerler tek tek incelendiğinde genel olarak öykülerde anne, hayvan, aile, çocuk, insan, doğa sevgisine ait örnek cümle ve paragraflara rastlanmıştır. Sevgi değerine en çok 24 kez atıfta bulunularak 4. Kitapta yer verilmiştir. En az ise 3 kez atıfta bulunularak 1. ve 6. kitapta yer verilmiştir.

Eserlerde en az yer alan saygı değeri öykülerin altısında tespit edilmiştir. Bu değerin az sayıda işlenmesi sebebiyle kitaplar bu değeri yansıtmada yetersiz kalmıştır. Bu değer öykülerde birbirine karşı hoşgörü, empati, anlayış ve farklı görüşlere saygı şeklinde işlenmiştir. Saygı değerine en çok 6 kez vurgu yapılarak 2. ve 8. Kitapta yer verilmiştir. 3., 6., 7. ve 9. kitapta hiç bu değer yer almazken, en az 2 kez vurgu yapılarak 4., 5. ve 10. kitapta yer almıştır.

Tüm kitaplarda yer alan adalet değeri demokrasi, eşitlik, özgürlük, özgür düşünce, kanıt gösterme, hak, hak savunma, seçim hakkı, kendi fikrini savunma şeklinde öykülerde ön plana çıkmıştır. Adalet değerine en çok 13 kez atıfta bulunularak 5. Kitapta rastlanmıştır. En az ise 1 kez atıfta bulunularak 4., 8. ve 10. Kitapta yer verilmiştir. 2. ve 6. Kitapta ise bu değer hiç görülmemiştir.

İncelenen on öykü kitabı ilkokulda çocuklara kazandırılmak istenen amaçlar açısından bakıldığında kitapta verilen örnek cümle ve paragraflarla kök değerleri yansıtması ve zengin bir içeriğe sahip olması yönüyle öğrenciler tarafından hem okulda hem de okul dışında okunarak bu değerleri benimsemeleri önerilmektedir.

Bu değerlerin içselleştirilmesi için sınıflarda bazı etkinlikler yapılması önerilmektedir. Bunlar kitapların hikâye özeti yapılarak anlatılması, beğenilen ya da ilginç gelen bazı kısımlar drama yaptırılması, derste belirli saatlerde sesli ve sesiz okumalar yapılması, soru cevap yönteminin kullanılması gibi etkinlikler olarak sıralanabilir. Böylece ders kitapları dışında bu setin içindeki öyküler okunarak öğrencilere kaynak olması önerilmektedir.

Bu hikâyeler sayesinde öğrenciler kendilerini bir bütün olarak değerlendirebilir ve kişisel olarak eksik gördüklerini tamamlayabilir, daha iyi bir insan olma sorumluluklarını hatırlar.

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Araştırmacıların katkı oranı beyanı / Contribution rate statement of researchers:

1. Yazar/First author %50,

2. Yazar/Second author %50.

2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).

Kaynakça

Akbaş, O. (2004). *Türk Millî eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim ıı. kademede gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi* [Doktora tezi]. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, *6*(16), 9-27. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/302506

Akgün, E. (2013). Orta çağda özgürlük arayışı. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *5*(8), 120-134. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/181801

Aktepe, V. (2010). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde "yardımseverlik" değerinin etkinlik temelli öğretimi ve öğrencilerin tutumlarına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Aydın, N. (2018). Nitel araştırma yöntemleri: Etnoloji. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, *2*(2), 60-71. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ihssr/issue/36852/425401

Bayraktaroğlu, H. (2019). *Felsefe, din ve ahlak ilişkisinin erdem kavramı çerçevesinde analizi* [Yüksek lisans tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Belet, Ş. D., & Deveci, H. (2008). Türkçe ders kitaplarının değerler bakımından incelenmesi. *VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu*, 2-4.

Bulut, K. (2019). 2006 ve 2018 Türkçe dersi öğretim programlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırma Dergisi*, *57*(3), 862-881. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/907900

Bulut, K. (2021). Ayla Kutlu'nun 'Merhaba Sevgi' adlı çocuk romanının değerler eğitimi ve on kök değer açısından incelenmesi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, (57), 248-272. https://doi.org/10.21764/maeuefd.77146

Cevizci, A. (1999). *Paradigma felsefe sözlüğü.* Paradigma Yayınları.

Cüceloğlu, D. (2002). *Anlamlı ve coşkulu bir yaşam için savaşçı.* Remzi Kitabevi.

Çağrıcı, M. (2008). *Sabır. İslâm Ansiklopedisi.* TDV Yayınları. *35*, 337-339.

Dayıoğlu, G. (2000). Çocuk kitaplarında eğitsellik*. I.Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu, Ocak.*

Deveci, A. G. (2021). *Cahit Uçuk'un "Gümüş kanat" ve "Türk ikizleri" adlı çocuk romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Doğanay, S. (2019). *Psikolojik açıdan hayatın zorlukları karşısında dini inanç ve sabır: Nitel bir çalışma* [Doktora tezi]. Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gerekten, H. & Gülmez, M. (2019). 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki atasözlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching, 7*(4), 182-184. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3695404

Gökçe, B. & Sis, N. (2011). Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinin 'hikâye haritası' yöntemine göre incelenmesi ve genel bir değerlendirme. *Uluslararası Türk Dilleri, Edebiyatı ve Tarihi Dergisi, 6(3), 1925-1949.* https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423934108.pdf

Gümüş, S. (2017). *Değerler eğitimi bağlamında Aytül Akal'ın çocuk romanlarının analizi* [Yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Güngör, E. (1998). *Değerler psikolojisi üzerine araştırmalar.* Ötüken Neşriyat Yayınları.

Güven, A.Z. (2014). *Değerler eğitimi ve Türkçe derslerinde değerlerin kullanımı*. Palet Yayınları.

Hökelekli, H. (2010). *Din psikolojisine giriş*. Değerler Eğitimi Merkezi yayınları.

Hökelekli, Hayati (2013). *Değerler psikolojisi ve eğitimi*. Timaş Yayınları.

Karagöz, Y. (2002). *Liberal öğretide adalet, hak ve özgürlük. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (26), 267-295. http://eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/73.pdf

Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayınları.

Kızıler, H. & Canikli, İ. (2016). *Değerler eğitimi*. Denem Yayınları.

MEB. (2010). *18. Millî eğitim şurası kararları.* Erişim adresi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf

MEB. (2017). Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine. Erişim adresi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasiprogram.pdf

Molacı, M. (2018). Aristoteles'in etik görüşü. *Medeniyet ve Toplum Dergisi, 2(1), 37-56.* https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/591093

Numanoğlu, G. (1999). Bilgi toplumu-eğitim-yeni kimlikler-ıı: Bilgi toplumu ve eğitimde yeni kimlikle. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, *32*(1-2), 341-350. https://doi.org/10.4236/sm.2016.64014

Özkan, R. (2011). Toplumsal yapı, değerler ve eğitim ilişkisi. *Eğitim Dergisi, 19*(1), 333-344. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/817582

Rousseau, J. J. (2010). *Emile ya da eğitim üzerine (Y. Avunç, Çev.).* İş Bankası Kültür Yayınları.

Rousseau, J. J. (2013). *Toplum sözleşmesi (V. Günyol, Çev.).* İş Bankası Kültür Yayınları.

Saral Çolak, E. (2020). *Kök değerlerin felsefe tarihindeki yeri ve Türkiye'de 2017 yılı sonrasında eğitim pratiğine yansıması* [Yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.

Şimşek, Ş. & Bulut, F. (2020). *Çocuk edebiyatında değerler eğitimi.* Akademisyen Kitabevi, s.9-19.

Sümertaş, B. (2009). *Kur'an-ı Kerim'de sıdk kavramı* [Doktora tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türk Dil Kurumu. (1988). Değer. İçinde *Türkçe sözlük* (8. baskı, s.538).

TDÖP (2018). *Türkçe dersi öğretim programı. Erişim adresi:* http://ttkb.meb.gov.tr/

Türkben, Y. (2010). *Descartes'ın ahlâk ve mutluluk anlayışı. Düşünce – Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 3(5), 239- 250. https://hikmetyurdu.com/?mod=tammetin&makaleadi=&makaleurl=90.pdf&key=50448

UNESCO. (2010). *Living values education overview.* Erişim adresi: www.livingvalues.net

Uçar, F.H. & Çetinkaya, S. (2021). İlkokul Hayat Bilgisi ders kitaplarında değerler eğitimi. *Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi, 2*(2), 275-291. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1654025

Ulusoy K. & Arslan A. (2016). *Değerli bir kavram olarak değer ve değerler eğitimi*. Pegem Akademi.

Ulusoy, K. (2010). Değer eğitimi: Davranışçı ve yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan tarih programlarında değer aktarımı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12*(1). 32-51. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/321591

Yeter, S. İ. (2019). *Üniversite öğrencilerinin mutluluk düzeylerinin aile aidiyeti ve manevi yönelimlerine göre yordanması* [Yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yüksel, S. M. (2017). *Güzel bir şey yapacağım.* Yuva Yayınları.

Yüksel, S. M. (2017). *Fırat'ın gizli dünyası.* Yuva Yayınları.

Yüksel, S. M. (2017). *Sihirli gözlükler.* Yuva Yayınları.

Yüksel, S. M. (2017). *Uçurtma şenliği.* Yuva Yayınları.

Yüksel, S. M. (2017). *Rakun diye bir hayvan.* Yuva Yayınları.

Yüksel, S. M. (2017). *Çikolata parkı.* Yuva Yayınları.

Yüksel, S. M. (2017). *Çiçek suyu oldum.* Yuva Yayınları.

Yüksel, S. M. (2017). *Dünya güzelleşti.* Yuva Yayınları.

Yüksel, S. M. (2017). *Kaybolan penguenin sırrı.* Yuva Yayınları.

Yüksel, S. M. (2017). *İyi kalpli pisik.* Yuva Yayınları.

Sevda Müjgan Yüksel'in yaşam öyküsü. (2023). https://www.yasamoykusu.com/biyografi/sevdamujganyuksel